

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 7 NOVEMBER 1915.

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELIN WAGNER.

Henrik Schüick 60 år.

ATT SKRIFVA UPPSALA universitets historia för äldre tider innebär bland annat att erinra om några af de mest lysande namnen i vår odlings häfder, ty vårt äldsta lärosäte är ju — för att nämna blott några af dess yppersta prydnader — Olaus Rudbecks, Carl von Linnés och Erik Gustaf Geijers universitet. Och när minnenas Uppsala frammanas för oss, får det sin betagande glans från de stormän, som under skilda epoker utgjort medelpunkten i dess andliga lif.

Skall manne en framtida leknare af den vörtnadsbjudande lärdomssluden, sådan den ter sig i våra dagar, kunna förbinda hägkomsten af dessa med något visst inom tidsperioden dominerande namn? Tror man sig icke kunna besvara en dylik fråga obetingadt jakande, så ligger nog skulden därtill i själfva det tidslyne, som drivver äfven de rikast rustade andarna att så starkt koncentrera sig på speciella uppgifter, låt vara i sin art vidfamnande

dylika, att det oftast hindrar dem från att verka som samlande personligheter i äldre tiders mer universella mening. Men alldeles visst skall en gång det närvarande Uppsala, när det en gång tillhör minnenas värld, få sin bestämde karaktär af några särskildt framträdande personligheter. Och utan tvifvel kommer att i allra främsta ledet bland dessa nämnas Henrik Schüick, med hvars rektorat lärosätets öden under det 20:de seklets första årtionden äro förbundna.

Professor Schüick fyllde den 2 nov. 60 år, och denna märkesdag ger en osökt anledning att erinra om hans rika och mångsidiga gärning. Att han nått så pass nära emeritusåldern som den nu hunna milstolpen på lefnadsvägen anger därpå tyder intet i hans rastlösa och fruktbringande vetenskapliga produktion. Man kan icke heller tänka sig en gräns satt för denna, ens när han om några år hunnit den tid, då många andra söka pensionsda-

garnas olium. Ty han synes höra till de utvalda, för hvilka ett ökad åldersmått städse förblir liktydigt med en stegrad andlig skaparkraft.

Hvad Henrik Schück betydt och betyder framför allt för den svenska litteraturforskningen, torde vara så allmänt känt och uppskattadt, att det i denna korta erinran om hans livsverk blott behöfver antydningssvis vidröras. Han är hos oss denna vetenskaps-grens store nydanare, som till fast grund för densamma lagt en fint och strängt siktande källundersökning, en efter moderna forskningskraft inställd urkundsanalys. Redan i hans tidigare arbeten uppenbarade sig detta vederhäftiga och solida forskardrag, som i sin ytterligare utveckling på ett lysande sätt bekräftat styrkan i hans vetenskapliga metod. En rad af framstående lärjungar vid både Uppsala och Lunds universitet har också fullföljt mästarens uppslag och intentioner på ett sätt, som bekräftat hans arbetshypotesers bärkraft. Genom deras anlåtande ha många tillförne förborgade litteraturskatter från fjärran tid bragts i dagen — prof. Schücks vetenskapliga "fyndlycka" är af det sällsynta slaget —, och nytt och förklarande ljus har spridts öfver gamla klenoder.

Redan en bibliografisk vy öfver Henrik Schücks författarskap ger ett imponerande intryck såväl af dess utomordentliga omfattning och mångsidighet som af dess höga kvalitativa värde. Hans talrika verk omspänna de mest skilda områden af världslitteraturen — jag erinrar blott om hans ungdomsmonografi öfver Shakespeare och om den ansevärdiga volym öfver de antika folkens dikning, som inleder hans ännu ofullbordade "Världslitteraturens historia". Men framför allt är det som svensk litteraturforskare han inlagt en evärdlig förtjänst på sitt vetenskapliga gebit. Redan hans första sammanfattande arbete om vår medeltidslitteratur är med sitt djupa inträngande i och sitt nya grepp på ämnet epokgörande i sin art, och detsamma kan sägas om hans skarpsinniga undersökningar rörande reformationstidshvarfvets författare. Hur träder t. ex. icke Olaus Petris gestalt fram i nytt och lifvande ljus i Schücks teckning af den dristige och hugstore nydanaren, som af sin moderne framställare i sanning mottagit en ärevärd, "varaktigare än bronzen"!

Med säker och van hand för Henrik Schück minnestecknarens stift, och hvad han presterat i denna egenskap förenar med ädel utformning en klassisk flärdlöshet. Ett vackert vittnesbörd härom lämnade det åminnelsetal, med hvilket han 1913 tog inträde i Svenska Akademien efter den gamle häfdaforskaren C. G. Malmström. Utan någon oratorisk grannlåtsinledning kastade sig minnestecknaren "in medias res", och hans tal gaf därigenom redan från början intrycket af den solida och linjerena fasthet, som alltigenom präglar det. Med detta plastiska drag hänger det intimt samman, att den frejdade litteraturhistorikern är en ypperlig historisk förlämlare i folklig stil. Den som vill förvissa sig härom bör taga del ej mindre af hans genom både originella synpunkter och briljant framställningskonst fängslande skildring af Sveriges medeltid i samlingsverket "Gleupska biblioteket" än af hans nyutkomna — först i Svenska akademiens handlingar publicerade — lefnadsteckning öfver Engelbrekt, "den förste svensken", en nationell skrift af mycket hög rang.

Inom ämnesområdet för den lärostol, som prof. Schück bekläder, ingår äfven konst-

historia, men undervisningen i denna vetenskaps-gren handhafves numera enligt förordnande af annan man — i bidan på att snart bli rättvistigen öfverlåten åt en ny särskild professur. Men att den ordinarie läraren i den konsthistoriska disciplinen icke släppt den ur sitt intresse, därom har han senast gifvit vår litteratur en ståtlig erinran i det monumentala arbetet om Rom och dess minnen. Till "den eviga staden" har han också länge hvarje vår dragit ut på studiefärd — först i år hindrades han däri från af den italienska gränsens afspärrning genom kriget. Han har dock äfven under detta orons år gjort en vårutflykt och studieresa till kontinenten. Men när sommaren kommit och Uppsala — nu liksom på gluntens tid — föreför bilden af en stad, där "förg och gator öde stå", då finner man alltid universitetets nuvarande rektor bland de få hemmarvarande, under sommarstillheten fortsättande sina forskningar i arkivens och bokkamrarnas fyndgrufvor.

Hvad professor Schück under många år varit och uträttat såsom vårt uppsvenska lärosätes rektor, det är redan högt uppskattadt och skall också utan tvifvel blifva lifligt uppmärksammat af den framtida krönikör, som en gång fortsätter Claes Annerstedts väldiga universitetshistoria. Om den administrativa sidan af den berömde litteraturforskarens gärning skall icke utförligare ordas i detta sammanhang. Vare det nog sagdt, att det ståtliga hedersepitetet "magnificus", som enligt gammal sedvänja tillägges universitetets rektor, icke kan på någon med större fog tillämpas än på Henrik Schücks andligt rika, manligt storvulna och i hög grad representativa personlighet.

E. N. SÖDERBERG.

Nedanstående skildring utgör det tjuogoandra porträttet i den serie personkaraktärsticker, som ansluter sig till vår stora pristäffning "Iduns friaval", angående hvars bestämmelser vi hänvisa till täflingsprospektet i n:r 1.

22. Arftagerskan.

FÖR EN UNG DAM, SOM JAG INTE tvekar att kalla ganska erfaren, ytttrade förliden dag under ett samtal om männen följande bittra ord:

— Jag erkänner, att jag är kall mot männen, och grunden är denna: antingen är de så hela på gröten, att man knappt kan reda sig — men då är det ogörligt att öfvertyga dem om, att det naturligaste och enklaste är att vi går och tar ut lysning i morgon. Eller också ströfva männen omkring, sökande med hvem de gifva sig mände, och de beräkningar och spekulationer de då komma med är något alldeles otroligt. Om en man säger eller visar att jag behagar honom — och om han faller mig i smaken, förstås — då fordrar jag någon säkerhet för att han inte går från mig med detsamma, jag

begär något varaktigt och betryggande för att kunna gå helt upp i situationen... Men å andra sidan: kommer han och bjuder mig med öppna händer denna trygghet, då vill jag ha bevis för att det är jag själf som behagar honom och inte bara min morbror biskopen, eller arfsutsiktarna efter min åttifyaåriga farmor konsulinnan, eller min villa vid hafvet... Jag finner männen upprörande spekulativa, jag vänder dem ryggen.

Det fordras stort umgänge och många förtroliga samtal för att pröfva sanningen af så allmänna sätser som dessa, jag återger dem till det värde de hafva kan. Och tillägger: det vore egendomligt, om inte de sociala och i synnerhet de ekonomiska hänsynen blifvit allt mer afgörande på äktenskapets område, då de verka så starkt bestämmande eljes. Det är ej längre bördens, som sätter skrankor för människors önskan att förena sig. Ej heller ligga klassgränser skiljande i vägen. Hur mången kommersiell familj har icke vunnit svärsöner bland adel och officerare — blott rikedom funnits att påräkna. I valet mellan en söt flicka, som inte har mer än hvad fransmännen kalla la chemise sur le dos, och en arftagerska af mindre lockande skepnad äro visserligen många män i tillfälle att bestå sig, ska vi säga, lyxen att ta den förra. Men de otaliga män som kämpa, alla de som nödgas bryta sin väg... Äfven om de inte gå så långt, att de uppta ett rikt gifte bland de normala utvägar de ha att räkna med, torde det vara visst, att om tillfälle bjuds, slå de till. Och på planet under dessa vimlar det af karlar, som inte ens kämpa, åtminstone knappast med framgång, af herrar, hvilkas ställning i samhället icke ger inkomster som motsvara deras ömkliga "representationsplikter" — rena kragar, en presentabel adress, en aktad klubb... Om sådana män försumma sitt yttre uppträdande, då lider krediten, och det kan bli svårt att få goda namn på bankerna. Det har ofta nog påpekats, att ett otal småsysslor i samhället ställa höga kraf på innehafvarens yttre stil, medan de knappast inbringa en idog och lagom nykter murares dagslön. För sådana män är arftagerskan eller flickan med hemgift den naturliga räddningen, om någon räddning finns.

Hon står mot skyn, räddarinnan, höljid i en gyllene nimbus, så stark, att sannerligen ej blott hennes utseende och ålder, utan också henes förtid och karaktärsegenskaper smälta in i denna aureol af aktier, obligationer, fastigheter och gu' vet allt för symboler på guldet, som tjuvar på hennes vägnar och försonar med äfven det outhärdligaste. Arftagerskan, henne tar man med hull och hår, om man öfver hufvud reflekterar. Hon är kanske inte vidare skön — det blundar man för. Hon har nått en viss ålder — den kunde ha varit högre. Det berättas att hon haft en lifen historia, kanske till och med en svår, att hon är 'en flicka med fläck' — sådant sätter man sig öfver. Ursprunget till hennes rikedom säges ej vara riktigt rent... Non olet! svarar den ifrige spekulanten, jag menar friaren, med den Cæsar, som man förehöll att vilja lägga skatt på de romerska W. C. — guld luktar ej!

I sanning, så som en man i fantasien eröfrar arftagerskan, så helt, utan tvekan kunde hvarje kvinna vara stolt öfver att tagas i besittning, att älskas — om här vore kärlek med i spelet. Om inte hela proceduren påmint om den blundande grimas, med hvil-

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 9.—
Halft år	> 3.50	Halft år	> 4.50
Kvartal	> 1.75	Kvartal	> 2.25
Månad	> 0.75	Månad	> 0.90

Iduns byrå o. Expedition,

Stockholm,		Mästern Samuelsgatan 45.	
Redaktionen: Riks 1646.	Allm. 9803.	Expeditionen: Riks 1646.	Allm. 6147.
	Kl. 10—4.		Kl. 9—6.
Red. Högman: Riks 8660.	Allm. 402.	Annonskontoret: Riks 1646.	Allm. 6147.
	Kl. 11—1.		Kl. 9—6.
	Verkst. direktören 11, 11—1.	Riks 8659.	Allm. 4304.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:		Utländska annonser:	
25 öre efter text.		30 öre efter text.	35 öre
30 öre å textsid.		å textsid.	20 % förh.
20 % förhöjning för särsk. begärd plats.		för särsk. begärd plats.	

Barnet.

Posthumt af OSKAR WÄGMAN.

ken man intar en bitter, men antagligen välgörande medicin.

Men låt oss akta oss för att öfverdrifva och se saken för ensidigt. Ett pekuniärt äktenskap, på trots af allmänhetens rådande moralföreställningar, ogillas fortfarande och drabbas af löjets spö. Medvetandet om att ha blottställt sig för kritik tvingar ofta rika paret att lägga i dagen en öfverensstämmelse, som lätt går öfver från sken till verklighet, från hyckleri till natur. Äktenskapet är för visso, enligt Kirkegaards odödliga upptäckt, en skola för karaktären — den man, hvilken kall och trotsig tog det afgörande steget, kan snart nog förvandlas till en lojal make. Kommer därtill barn i huset, glömmet världen fort sitt agg, dämpar klandret och blygs för sin afund. Societéns polisögon ser det äktenskap, som började på trots af rådande mening, småningom anta genomsnittets karaktär, finna jämvikt, bli korrekt.

Ett spanskt ordspråk säger: Den som gifter sig på kärlek, gifter sig med lidandet — den som gifter sig med förstånd, gifter sig bra.

I själfva verket torde fler äktenskap misslyckas på grund af för lite eftertanke och ett af lidelse omtöcknad förstånd än som gått sönder, emedan de inledts af beräkning. Öfver svärmeriet, den genuina kärleken, ligger något religiöst, som gör den till privat-sak. Äktenskapet är däremot en social akt, som fordrar öfvervägande af skälen för och emot, af risker och följder.

En påminnelse måste jag ha lof att göra: den kvinna, som kan misstänka att hon äktats af hänsyn till sitt innehafda gods, gör väl i att söka bringa i glömska att hon ägt ett öre. Har hon inga andra medel att få en kanske något slösaktig man att hålla på pengarna, än att påminna honom om att de egentligen äro hennes, då går samlifvet i kras, mer ofelbart genom hennes förvällande än genom en och annan finansiell blunder af honom. Den triumf en sådan kvinna menar sig fira genom att svinga sig upp till välgörarinna blir en tom illusion. Det är trist, om mannen gör af med hustruns pengar. Men ännu värre vore väl om rikedommen räddas, medan hos mannen frätes bort böjelsen till förlåtelse för att det var hon som bragte den i boet...

Mina herrar, varen uppriktiga, så att hvar och en, för hvilken arffragskan hägrar som något rar, också ger henne sin röst!

MOGENS LANG.

På en gammal kyrkogård.

Sida vid sida falla de,
samlas allt fler och fler,
somliga tidigt kallade,
andra när sol gått ner.

Skuggorna breda sig öfver dem,
hvilan är djup och lång,
domnande nattvind söfver dem,
susar sin vaggande sång.

Jag ville, jag finge falla
och dela de dödas lott, —
den natten är tryggast af alla,
den natten söfver man godt.

A. E. W.

ED DEN DAG, HON FÖRST anade barnets tillvaro, begynte ett nytt skede i hennes lif. Hon var ej mer densamma som förut, därför var allt så olik mot förr. Hon kunde ej säga, om det öfvervägande var sorg eller glädje, som fyllde hennes sinne; hela hennes sjäslif hade blifvit så oklart, inveckladt, sammansatt. En djup, hitills oanad glädje intog hela hennes varelse, men öfver denna glädje låg bredd som en slöja af vemod; det var kommet i hennes väsende en hemlighetsfull oro, men oron fylldes af ljusa drömmar; längtan, oändlig längtan genom-bäfvade henne snart sagdt hvarje tid och stund, men en längtan, som på samma gång var så skygg och bäfvande för sin uppfyllelse.

Så kom barnet, det trädde fram i ljuset, och alla skuggor veko undan, all skygghet försvann, vemodsslöjan rycktes bort. Allt annat ställdes tillbaka för detta stora, jubelbringande faktum: det fanns ett väsen, som var lif af hennes lif, ett väsen, åt hvilket hon kunde hängifva sig med hela sitt hjärtas fullhet.

Nu visste hon, hvad lycka var. Ute var mulen, kylig höst, men hvad mer? Skimrade ej världen i sommarfägring, solsken och värme, blomsterprakt och grönska? Barnet var ju hennes värld, atmosfären, hvari hon andades. Hvilken njutning att mätta sina ögon med dess ljufva åsyn, att värma det i sitt sköte, att gifva det näring af sin lifssaft! Kring barnet rörde sig hennes tankar och drömmar, de steg, hon gick för dess skull, voro som bevingade, det låg njutning i offrandet därför. Hvad behöfde hon andras sällskap? Hon fann alla nöjen och förströelser banala. Efter andras tycken och om-dömen frågade hon föga. Hon hade sitt barn och för detta lefde hon.

Ljufvast voro henne kanhända de ensamma stunderna, då hon fick helt och hållet öfverlämna sig åt drömmarne om detta barns framtid. Hon skulle se det växa och utvecklas, bli allt fagrare och starkare, en idealbild af kraft, renhet och skönhet. Och ett evighetsväsen var det ju.

Sällsamt! Ju mer hon offrade för barnet, ju starkare syntes hon bli, ju mera hon hängaf sig däråt, ju fagrare vardt hon själf, så att det till och med väckte uppmärksamhet.

Två, tre, fyra år förgingo. Tiden helar alla sår, men den bleker också konstverkets klara färger och kommer marmorn att vittra. Äfven hon, modern, undgick ej tidens inflytande. Kampen för tillvaron, de dagliga plikterna, de husliga bestyren och sällskaps-lifvet kommo med sina kraf och fordrade sin rätt. "Man kan och får ej bara lefva för barnet", sade man till henne. Hon måste medge sanningen i dessa ord.

"Man får ej endast lefva för barnet", upprepede hon för sig själf.

Barnet flyttades ned i ett stilla, afskildt rum, en vrå af huset; där vardt barnkammaren; där skulle det ha sitt eget, lugna bo och trifvas så väl. Här besökte modern det ofta, helst när det var storm och oväder ute eller luften inne var tung och tryckande. Det var ljufva stunder, herdestunder af smek och lek, återsken af det första årets solglans-dagar.

Åter gick en tid. Mer och mer blef hon upptagen af annat, såväl nöjen som omsor-

ger. Hon var en pliktrogen människa; ingen kunde med skäl säga, att hon försummade sitt barn; det erhöi allt, hvad det kunna erhålla på t. ex. ett förträffligt och fackmässigt skött barnhem. Med rätta kunde hon säga till sig själf: ingenting fattas det. Men stegen till barnkammaren voro ej mer bevingade, hjärtat flög ej förut på längtans vingar, besöken föllo sig stundom olägliga, ofta blefvo de korta och afbrutna; barnets joller hade mistat sin förtjusande klang och blifvit tomt och innehållslöst, det spred sig ej mer som förr en underbar värme från beröringen af dess små lemmar, dess smekningar blefvo efterhand besvärliga mer än ljufva; moderns kropp salt i barnkammaren, men hennes själ var borta i andra nejder.

Hvad gick åt barnet? Var det samma barn, om hvilket hon drömt så vackra framtidsdrömmar? Dess fägring höll ju på att alldeles försvinna, dess krafter tynade bort. Hon nästan erfor en motvilja för detta skruppna lilla ansikte, dessa magra lemmar. "Bara något tillfälligt," sade hon till sig själf. "Det går snart öfver. Bara fåla allting, och man får ej pjoska bort dem. De skola uppfostras förståndigt."

Men det gick ej öfver; aftagandet, en gång börjad, skred fram med snabba steg. En morgon låg barnet, framtidsdrömmarnes sköna hopp, i sin sista hvilobädd som ett lif-löst stoft, en vissnad vårblomma.

Barnet hade dödt — hvaraf?

Hvad modern kände och tänkte, vet jag icke. Kanhända ägnade hon barnets minne en tår; kanhända sade hon till sig själf: "Det var godt, att det fick sluta; dess lifskraft var så svag."

Först nu märker jag, att jag alldeles förgäflit att nämna barnets namn; det var — kärleken.

Och modern?

Ah, hon har så många namn.

Gif åt Polen!

GREFVINNAN LEDOCHOVSKA, SOM SÅ energiskt och behjartadt arbetar för sina olyckliga polska landsmäns bästa, höll häromkvällen å Grand Hotell ett föredrag om tillståndet bland de polska flyktingarna, ett föredrag, som framfördes på en utmärkt svenska — den lifliga och temperamentsfulla damen har nämligen under den korta tid hon vistats i vårt land lärt sig vårt språk — och på ett gripande sätt skildrade tillståndet i de förhärjade landsdelarne. Efter föredragets slut företogs bland publiken en insamling till de polska flyktingarnes förmån, som inbragte den vackra summan av ungefär 500 kronor. — Beträffande Iduns insamling pågår den alljämt och meddelas här nedan redovisning för hittills influtna medel.

REDOVISNING:

Trpt.: 1,846: 75. J. Persson, Lyby 2: —, R. Lan-
nér, Hasselrör 5: —, Insamladt af E. W. Gefle,
25: —, Fru Rut Gibson, Sandviken 10: —, A. o. M.
J—m 5: —, Olle T. 5: —, S. B. 5: —, S. H—r 2: —,
Nyvång Skottorp 3: —, L. Karström, Alby 5: —,
Okänd 1: —, L. O. och M. M. Lagnvik 7: —, A.
Hellner, Kalmar 6: —, M. L. Jönåker 4: —, R. A.
5: —, Anna W—g 5: —, M. H. Hofverberg 5: —,
Stig 1: —, Maria 5: —, H. F. Ekshärad 10: —, Fru
A. Piper, Malmö 30: —, Amanda Wallengren,
Åhus 5: —, J. M. Kåremo 10: —, O. Tranemo 5: —,
af lilla Ta's sparbanksbok 5: —, E. C., Sjöhm, 5: —,
J. 5: —, O. Åkesson, Askeby 5: —, F. H. Ljungby
5: —, L. o. M., Leksand 7: —, Britta L. 5: —, Betty
B. 2: —, Konsul G. Buchf, Djursholm 5: —, In-
genjör T. Fjellström, Djursholm 10: —, Georg
Grönvall 5: —, A. B. Wallgren 5: —, Pehrsson
2: —, R. B. & W—r 5: —, Lifförin 5: — H. Berg
10: — Summa 2,098: 75. (Forts.)

Låt kemiskfivåt
faEdra klädning
ar & kappor hos
o. och Ni blir
belåten.

Örgryte Kemiska
Tvått- och färgeri Aktiebolag Göteborg

KLIPPAN.
Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kopie-
och Tryckpapper
samt kartong.
Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

LEÜDE

SLAGORNAS SÅNG

Ännu ljuder slagornas dunkande gång
från åldriga logar i Dalom.
Där ljommar den höstliga dagen lång
en ljudsträf och tonkarg, men trugande sång —
hej, dunkom, dunkom och malom!

Och vandrar jag vägen, där skogarna stå
i vådeld kring speglande Siljan,
då börjar mitt hjärta att dunka och slå
i takt med de vresiga kläppar, som trå
sin dans på den sjungande tiljan.

Så stannom och lyssnom till slagornas sång
från grånade lägdor och byar.
Den väcktes ur häfderas gryning engång,
steg vingbred och mäktig, som dagen blef lång,
mot solrund och rufvande skyar:

Vi Svenske, vi plöja på fädernas sed
vår steniga teg utan ordan.
Vi mylla de sparade kärnorna ned
och stänga vår stugdörr och hålla vår fred
bak timrade väggen mot nordan.

Väl rister en isvind i reglar och lås,
men segt är vårt järn som vår möda.
Väl tätar ett mörker i kamrar och bås —
dess fagrare dröm under svartnande ås,
mens bränderna susa och glöda.

Och nalkas en vän till vårt vintriga hus,
vi reda en plats invid flammen.
Vi trycka hans näfve och putsa vårt ljus
och bryta vår kaka och dela vårt krus
och tiga och drömma tillsammans.

Då löses ur skuggornas villande spel
på engång en syn för vårt öga.
Vi skåda vår ringa och torftiga del
stå stor och högtidligt förklarad och hel,
där nattliga vidderna snöga.

Vårt land, som vi älska så hemligt och tungt,
då trumpne vi vanka och sträfva,
nu möter oss strålande brudklädt och ungt,
och allt blir så lekande lättadt och lugnt,
fast djupast i hjärtat vi bäfva.

Det landet, det landet, som ensamt är vårt —
hvem djärfves för nära det träda!
Här vilja vi hafva det ljufligt och svårt;
så sjungen, I slagor, och drabben I hårdt
att kärnan från agnarna skräda.

Ja, ännu går slagornas dunkande gång —
hej, dunkom, dunkom och malom!
Där ljommar den höstliga dagen lång
en ljudsträf och tonkarg, men trugande sång
från åldriga logar i Dalom.

Leksand, oktober 1915.

JOHAN NORDLING.

IDUNS KOKBOK

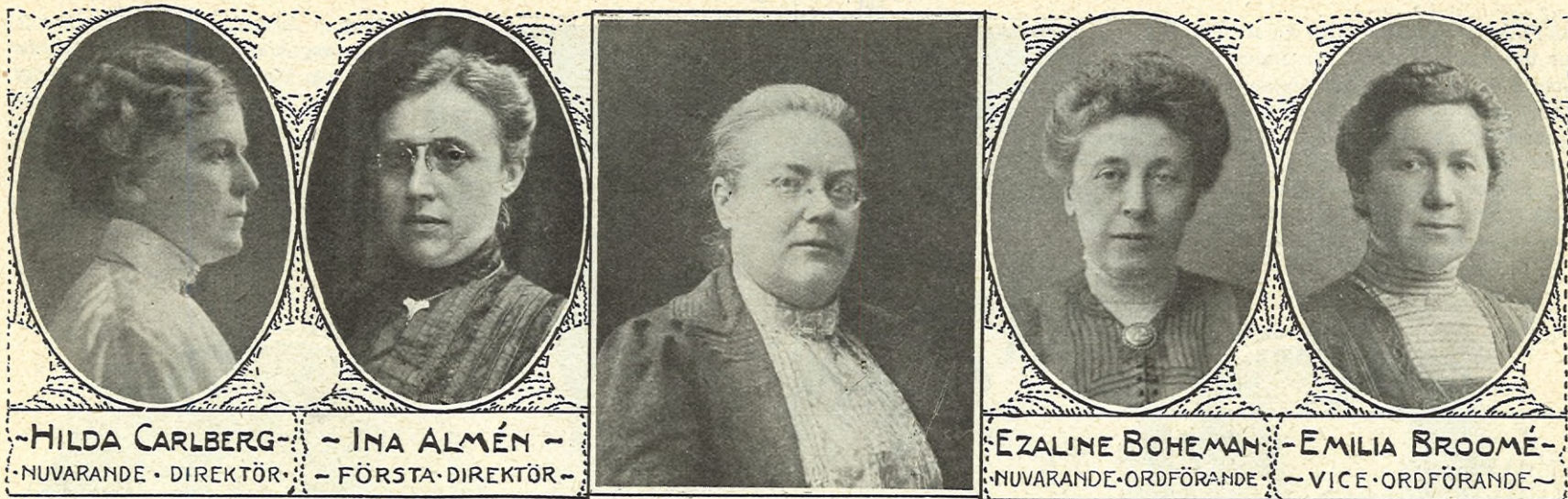
AF

ELISABETH ÖSTMAN

är den bästa kokbok för det
svenska hemmet. — — — — —
Den har redan utgått i öfver 25,000 ex.
Pris: Kr. 5:50 i b.

CEREBOS SALT

— är lika billigt som det är läckert och godt.

Svenska hem 10 år.

FÖR OMKRING 50 ÅR SEDAN yttrade den store engelske statsmannen William Gladstone på tal om kooperationen:

"För min egen del blyges jag ej att säga, att om jag för tio år sedan hört någon profetera om det kooperativa systemets framgång, sådan detta nu utvecklats sig i de nordliga städerna och om man hade förespått mig, att arbetare så skulle kunna förena sig till ömsesidigt bästa, så skulle jag betraktat denna förutsägelse som en orimlighet. Det finnes enligt min mening intet större socialt underverk än den blomstring, åt hvilken dessa föreningar hafva att glädja sig, när man tillika besinnar, på hvilken sund basis de äro grundade."

När en så stor man kunnat erkänna sin bristande profetiska förmåga i afseende på hela det kooperativa systemets utveckling, så bör det falla sig jämförelsevis lätt för en af dess allra blygsammaste adepter att medgifva, att om någon för 10 år sen sagt mig, att Svenska Hem från sin anspråklösa början skulle växa ut till ett så stort och omfattande företag, skulle jag ansett honom som en falsk profet.

Då Svenska Hem veterligt är den enda konsumtionsförening i världen, som bildats och skötts uteslutande af kvinnor, kan det möjligen vara af intresse för Iduns läsare att få en liten återblick på de gångna årens historia, i korthet och utan alla anspråk på fullständighet.

— ANNA WHITLOCK —
— SVENSKA HEMS FÖRSTA —
— ORDFÖRANDE —

Den som äran tillkommer att ha gifvit uppslaget till Svenska Hem och energiskt deltagit i upplysningsarbetet före och efter starten är fröken Anna Whitlock, och Svenska Hem är blott ett af de många resultaten af hennes idérikedom.

Vid återkomsten från en studieresa till England sommaren 1904, hvarunder hon bl. a. studerat den engelska kooperationen, började fröken Whitlock att söka förverkliga en idé, som gripit henne. Detta borde vara något för kvinnorna! På detta område, som så nära sammanhänger med hemmet, borde de svenska husmödrarna kunna göra sina er-

Ordföranden berättar.

farenheter fruktbringande. Sagdt och gjordt. I november samma år inbjöd hon ett antal intresserade kvinnor i hufvudstaden till ett sammanträde och framlade sin plan att söka bilda en kvinnornas konsumtionsförening i Stockholm.

Idén vann genast anklång. När intresset hunnit spridas i tillräckligt vida kretsar och listor för tecknande af andelar utsänts och gifvit ett gynnsamt resultat, sammankallades ett nytt större möte den 5 april 1905, då Kvinnornas andelsförening Svenska Hem u. p. a. konstituerades, stadgar antogos och en interimstyrelse tillsattes. 391 kvinnor hade då tecknat andelar i företaget för öfver 20,000 kronor.

Nu vidtog på allvar det praktiska arbetet med företagets startande.

Till en början artade sig allting på bästa sätt. En visserligen anspråklös, men välbelägen dubbelbutik förhyrdes, Jakobsbergsgatan 6, föreståndarinnan och biträden engagerades och inköpen af varor försiggingo utan andra svårigheter än dem, som beredes inköpsnämnden genom dess brist på affärsnäring varukännedom. Då hvarje form af kredit från början var bannlyst ur Svenska Hems affärer, och kontanter funnos i tillräcklig mängd, täflade grossisterna att få sälja till det nya företaget. Och när tiden för affärens öppnande närmade sig, funnos också alla slags varor kontrakterade för leverans.

I detta ögonblick uppträdde specerihan-

Svenska Hems nuvarande affärslokal. — När varorna hemsändas.

PELLERINS VÄXTMARGARIN

är likt smör, men hälften så dyrt!

OKTOBERVINTER — DEN KOM ÖF-
var oss helt oförberedt, oss liksom de
ännu gröna björkarna och popplarna i
våra parker, hvilkas friska löf göra en
egendomlig effekt mot den nyfallna
snön. Så hände det ovanliga att det
blef kälkbacksåkning under delvis gröna
träd, ty allt hvad stockholmsungar hette,
som ägde en kälke eller utsikt att få

låna en, kastade sig med ifver in i det
efterlängtade vinternöjet. Humlegården
och alla Stockholms parker för öfrigt,
där det finnes en ansats till backe,
vimla i dessa vinterdagar af kälkar
och skrikande, skrattande, åkande och
snöbollkastande ungdom. Sommaren
med all dess fägring är glömd och
död för dem. Lefve vintern!

för reglering af priserna, beslöt föreningen
att öppna en filial af Svenska Hem på Li-
dingön. Detta skedde hösten 1913 och vi-
sade sig redan från början vara ett lyckligt
grepp. Ingen af filialerna har haft att upp-
visa en så snabb och stadig utveckling.
Äfven till andra villasamhällen började
Svenska Hem att på regelbundna tider köra
ut varor. Men för detta ändamål måste fort-
skaffningsmedlen förbättras. Den första
phenomobilen — målad i blått med Svenska
Hems namn omgifvet af en krans gula blom-
mor — visade sig snart på gator och vägar
till medlemmarnas stora belåtenhet. I da-
garna får Svenska Hem sin tredje pheno-
mobil.

Af hvad som här anförts framgår tydligt,
att Svenska Hem utvecklats sig till en stor
och omfattande affär. Några siffror måste
anföras till belysande af denna utveckling.
1905 var medlemsantalet 391; i närvarande
stund har Svenska Hem 3,144 medlemmar.
Andelskapitalet har ökat från 20,000 till
73,691 kr., den årliga omsättningen från
100,000 till 742,274 kr., hvilket i medeltal ut-
gör 2,455 kr. pr försäljningsdag. I ränta å
andelar har från början utdelats 18,402 kr.
och som vinst på inköpta varor och biträ-
denas löner 125,045 kr. Reservfonden utgör
12,499 kr.

Till spridande af kooperativ upplysning
och utbildning af kvinnliga kooperatörer af-
sattes årligen 5 proc af nettovinsten, och
dessa medel handhafvas af Svenska Hems
Upplysningsnämnd. Den består nu af styrel-
sen och 2 representanter för föreningen, och
verksamheten bedrivs genom föredrag om
kooperationens historia och utveckling, an-
ordnande af studiekurser för biträden i
kooperativa affärer, utdelande af resestipen-
dier för studier af kooperationen i utlandet,
utgifvande af skrifter, m. m. Sedan flera år
tillbaka utsänder Svenska Hem 4 ggr årligen
gratis till sina medlemmar en prislista,
som äfven innehåller kooperativa uppsatser,
meddelanden från Svenska Hem, råd till hus-
mödrar, matrecept, m. m.

Svenska Hems personal har under åren
ökats från den första blygsamma siffran 3 till
55 och styrelsen har sökt att på görligaste
bästa sätt tillgodose deras intressen. 1911
ufarbetades och fastställdes ett löneregle-
mente med stigande skala, för de kvinnliga
biträdena, och de fast anställda erhålla
samma utdelning på sina löner som medlem-
marna på sina inköp. De ha 14 dagars le-
dighet på sommaren, vid sjukdom erhålla de
vissa förmåner, och dessutom bidrar före-
ningen till deras afgifter till en sjukkasse.

Svenska Hem hade den stora förmånen att
som sin första direktör få en så betydande
person som fröken Ina Almén, hvilken, då

delsföreningen genom sina ombud och för-
klarade Stockholms grossister, att om dessa
lämnade varor till Svenska Hem, skulle de
förlora dem som kunder. Detta hot gjorde
verkan i alla fall utom två — de viktiga ar-
tiklarna socker och mjöl — och därmed var
bojkotten mot Svenska Hem igångsatt.

Kvinnorna tappade dock icke modet, utan
upptogo striden och förde den till ett seger-
rikt slut. Varor anskaffades från en gross-
handelsfirma i en annan stad, och då Sven-
ska Hems butik öppnades den 8 november
1905, sänkades inga af de varor, som höra
till en välordnad speceri- och viktualieaffär.

Men härmed voro långt ifrån alla svårig-
heter öfvervunna. Under den första tiden
formligen belägrades butiken af ifriga, köp-
lystna medlemmar, och det visade sig snart,
att personalen var alltför knappt tilltagen.
Den af årsmötet i oktober valda styrelsen
fick själf gripa in som expeditör och vid jul-
tiden ta nätterna till hjälp för att kunna ef-
fektuera alla order. Det var ganska knogigt.
Men den, som var med om Svenska Hems
start, dröjer alltid gärna vid minnet af den
första tiden med dess glada arbetsifver, en-
tusiastiska stämning och goda samarbete.
Roligt var det på "den gamla goda tiden",
då seklet och Svenska Hem ännu voro unga.

Det dröjde icke länge, förrän Svenska
Hem måste tänka på att utvidga sig. Kund-
kretsen växte, allt flera varusorter fördes i
affären, importen direkt från utlandet — en
följd af bojkotten — nödvändiggjorde större
lagerrum. År 1906 öppnades därför Svenska
Hems första filial i Vasastaden, och sedan
fortgick utvecklingen i rask följd. Redan
nästa år utvidgades hufvudaffären med ännu
en butik, och 1908 öppnades den andra filia-
len på Kungsholmen. Året därpå flyttades
hufvudaffären till en ny, rymlig lokal, Mä-
stersamuelsgatan 3, och samma höst öpp-
nades den tredje filialen på Söder. Efter
denna snabba utveckling måste man hämta
andan, samla sig till nya ansträngningar och
utfänka nya utvecklingsmöjligheter. Redan
länge hade Svenska Hem haft en del med-
lemmar i villasamhällena rundt Stockholm,
och som det visat sig att dessa mycket väl
behöfde en handräkning af kooperationen

hon efter att ha ägnat 5½ års arbete åt
Svenska Hem, öfvergick till en annan verk-
samhet, med berättigad stolthet kunde se
tillbaka på hvad hon därunder åstadkommit.
Äfven i sitt andra val af direktör har Sven-
ska Hem varit lyckligt, och fröken Hilda
Carlberg nedlägger alljämt samma intres-
serade och dugande arbete på företagets
ledning. Vid sin sida har direktören från
början haft ett mycket värdefullt stöd i fö-
reståndarinnan fröken Valborg Chron.

Styrelsen utgöres af 7 ordinarie medlem-
mar och 2 suppleanter. Deras första ord-
förande var fröken Anna Whitlock, och då
hon måste afsäga sig uppdraget, lades ord-
förandeklubban i fru Emilia Broomés säkra
och vana hand. Då äfven hon genom hopadt
arbete såg sig tvungen att afgå, valdes till
ordförande undertecknad, som alljämt kvar-
står i denna egenskap. Men om ordförän-
dena växlat har i stället Svenska Hems out-
tröfliga och nitiska sekreterare stått hela
tiden kvar på sin mycket kräfvande post,
och det är att hoppas att Svenska Hem skall
få behålla henne som sin "ständig sekre-
terare".

Och hvilken insats kan man då till sist
säga, att Svenska Hem gjort på sitt om-
råde?

Allra först har det sökt att i möjligaste
mån tillämpa de kooperativa grundsatserna:
lika rätt för alla, fullgoda varor, fullgod vikt
och framför allt det kontanta betal-
ningssystemet.

Dessutom har det bidragit till att sprida
de kooperativa idéerna till kretsar, där de
föret haft ringa eller intet insteg. Och för
hela den svenska kooperationen, som endast
långsamt banat sig väg och haft att kämpa
med stora svårigheter, har det varit af be-
tydelse, att Svenska Hem kunnat utveckla
sig så lugnt och säkert som det gjort.

Och slutligen har det för kvinnorna själfva
varit nyttigt att bryta sig väg på detta för
dem nya verksamhetsområde, för att sedan
med sin erfarenhet kunna göra en god och
värdefull insats i den stora kooperativa rö-
relsen, hvars betydelse dessa krisår visat så
som aldrig tillföre.

EZALINE BOHEMAN.

Så tuktas en argbigga.

Skildring från Gotlands nordkant af
EINAR MARK.

(Forts. o. slut.)

ANGA VECKAN PLÅGADE GÅ, utan att de sågo hvarandra, men helgsmål fick efter gammal god sed ringa in deras helg, deras unga älskogs fest efter hvardagens id och plåga. Väl talades då många längtans ord om hem och hård tillsammans, men den sorgen var ljus likt sommarnattens trolska vemod, och inga bittra tankar fingo där många sig in. Hon litade sig fast till honom, och själf vaktade han sig noga att tänka öfver sina bekymmer och sitt grubbel på henne. Det kunde hända, att han ibland sköt in en pröfvande fråga:

— Mödar du di' int' för mycket med att vänta?

Men han gaf sig aldrig tid att ens bida ett svar, förrän han åter slog bort allsammans. Svar fick han för resten ändå, det stod fast och klart att läsa i den blick, som lugnt och hängifvet mötte hans.

Genom dagarna sågo de fram mot denna helg. Det var ängslande ljufft att mötas på vägen, ju närmare en kom hvarann, dess mer bankade och sjöng det inom en. Det var tryggande ljufft att vandra samman — hand i hand, armar kring hals och lif, blott få ord sagda, men ord som gömdes i hjärtat. Det var ilande ljufft att föras af starka armar i säker och gungande vals eller taktfast hejhoppsansa-polka, när Nisse öfverlät sitt klaver i andra händer och dansade ut med sin flicka. Det var drömande ljufft att höra felans vecka gångar och melodier, att få spela ut sin trånad i nattens förtrollade, förtroliga tystnad. Det var tröstande ljufft för hela veckan att höra varma afskedsord nynna inom en, att känna tryckningen af ett hårdt och trofast handslag.

Högtid var det väl också att råkas på kyrkbacken inför allt socknens folk, nästan som att ta ut lysningen i förväg, tänkte de hvar för sig med en liten suck. Men när Nisse någon gång lät sig trugas att dröja öfver till middag hos "handlingsman", blef det strax något annat. Svärfadern, som han själf önska bli nämnd, kunde aldrig släppa det ämne, som de unga sinsemellan undveko: dröjsmålet. Fast Nisse jämt vek undan, svarade på sidan om saken eller också ingenting alls, höll Rundgren i med en envighet, som ibland tycktes Nisse rätt märkvärdig, nästan som misstänkt, fast man inte kunde fatta åt hvilket håll.

Det var detta, som han nu gick och funderade på under vägen ner till Kyrkbys'. Hvad kunde "handlingsman" ha på sinnet, hvad

hade kommit, att han afgjordt ville tala vid Nisse i dag. Här låg en hund begrafven, men hvad i Herrans namn...?

Nanna mötte honom vid ledet till bygatan. Ung och smärt stod hon där mot den höga balsampoppeln, byns stolthet, som stiger likt ett tackoffer mot himlen, och hvars redan gulnade löf dalade som förgyllande pengar, ett och ett, ned öfver henne. En reflex af aftonsolen blänkte som rödaste gull i hennes tungt buckliga hår under den sidenblommiga schaletten, och vinden fläktade och ref i spetsschalen öfver skuldrorna. Du store, hvad hon var fager i denna kväll, rakt som en skinande Guds ängel!

— God kväller, jantän min!

Nisse lade raskt armen om hennes lif och svängde henne rundt. Men hon gjorde sig loss, och nu såg han, att det var något särskildt med henne, något förbrylladt — rådvillt och sorgset — bestämdt hade hon gråtit också?

— Å, Nisse, svarade hon på hans frågande blickar, do får lof att tale med pappa, han har va'tt så underli' den siste ti'n. Rakt som han va'tt ifrån si'. Gå genast sta', tillade hon fort och förskrämdt, när hon såg, att han tydde till mera förklaringar, han vänter på di' i stuga'.

Rundgren satt framme vid fönstret och läste i några papper, så godt halfskymmel det tillät. Brännvinsflaskan, sockerskål och ett tömdt fotglas stodo framför honom. Han reste sig långsamt upp från stolen, och Nisse blef helt häpen, när han kom honom nära inpå. "Handlingsmans" annars så jovialiskt

Till dyrtidens bekämpande.

DYRTIDEN HAR TVUNGIT FRAM EN NY företeelse inom Stockholms affärlif, nämligen de s. k. samköpsföreningarna. Järnvägens och postens och andra större institutioners personal ha slagit sig till samman om inköp af matvaror, som sedan försäljas till hushållen med minsta möjliga omkostnader i någon gratis upplåten lokal. Det har visat sig att genom detta experiment priserna verkligen betydligt nedbringas, hvarför belåtenheten är allmän, och exemplet ständigt vinner ny efterföljd. Samköpsföreningarna äro också organiserade och äga en gemensam centralstyrelse. Denna planerar nu en ytterligare utvidgning af verksamheten, så att äfven personer, som äro anställda vid mindre arbetsföretag, där det inte lönar sig att bilda egen samköpsförening, skulle kunna tillgodogöra sig prisnedsättningen.

Tillsammans med den upplysningsverksamhet bland husmödrar, som bedrivs genom kurser och genom skrifter, sådana som "Dyrtidshushållningen" af Ingeborg Schager och Sven Elgström böra samköpsföretagen kunna bli en hjälp för de af dyrtiden lidande här i Stockholm, — det vill säga den stora majoriteten af hufvudstadens befolkning.

rödrusiga ansikte var grått och pussigt som efter nattvak eller superi, och han såg stelt framför sig, förbi Nisse, när han hälsade.

Han drack ensam till välkomst, Nisse smakade aldrig "starkt", och det blef en stunds tystnad mellan de båda männen. Till slut bröts den af "handlingsman":

— Jag tänkte fråge' di', om do vill ta ut lysning i morrn'n sade han kort.

Nisse for upp.

— Är det för det, som ni har kallat på mi', kunde ni så godt ha låtit mi' bli i hamn, sade han och tog åt mössan. Jag har sagt er, att jag int' kan förrn h o n är ur huse'.

— Så, så, ta då int' ve' di' för ingenting, Rundgren fick med ens så brådt, att tungan nästan vägrade i vändningen, det är nå't anet, jag vill tale med di' om ock.

Tystnad igen, tills Rundgren tog i med ett ryck:

— Ja, det är så godt do får 'et klart me' samme, sade han, alltjämt lika hastigt, som rädd för sina egna ord. Jag måste ha pengar, annars går det ikull för mi'.

Nisse stod stel af förundran.

— Hur mycke'? frågade han slutligen i dof och ansträngd ton.

Frågan liksom löste något hos den andre, lossade på några band, som tryckt, öppnade en dammlucka, som spärrat. Han blef nästan den vanliga "handlingsman" igen, när han värtaligt med runda gester, dem alla hans kunder nog samt kände till från loftalen öfver varorna i boden, utlade den kinkiga situationen. 12,000 rörde det sig om bara, men si, det var växlar, si, och svåra växlar till, i händerna på dansken i Norderbys', procentaren, blodsugaren, han lade minsann inte fingrarna emellan, han, i denna vecka måste pengarna ut, annars gick det öfver styr. Nog kunde Nisse ta ut så pass mycket på arvet, gubben och "kärngen" hade nog den lilla struntsumman många gånger om, bara som ett lån naturligtvis, säkerhet fanns, affären gick ju bättre än någonsin, kom man bara öfver det här så...

Nisse lät talet flöda utan att bryta af. Men hans min hade från förstenad förvåning stelnat i ett annat uttryck, som skulle ha sagt "handlingsman" åtskilligt, om han gifvit sig tid att akta på det. Munvinklarna drog skarpt ner, hela ansiktet blef liksom smalare, och det kom ett hårdt uttryck i ögonen.

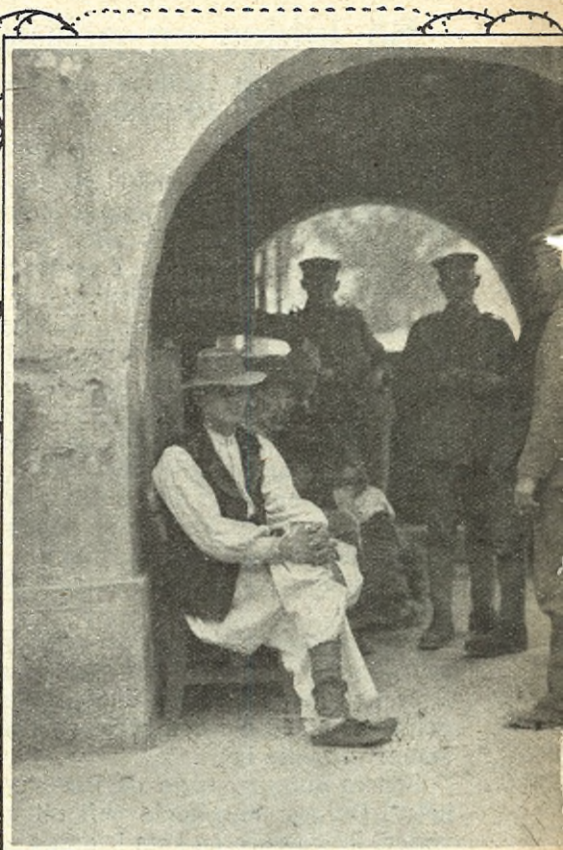
— Aldrig tar jag så mycke som ett kopparöre af far min te' det här, sade han med isigt lugn, när "handlingsman" slutat. Och hellre får de hugga mi' i flisor, än jag tar emot nå't af h e n n e, så mycke' ni vet det. Ni får ta't som ni bäddat för er, svärfar, och hvad Nanna angår, är jag nog karl att lage, så int' hon ska lida nå'n nöd.

(Forts. sid. 722.)

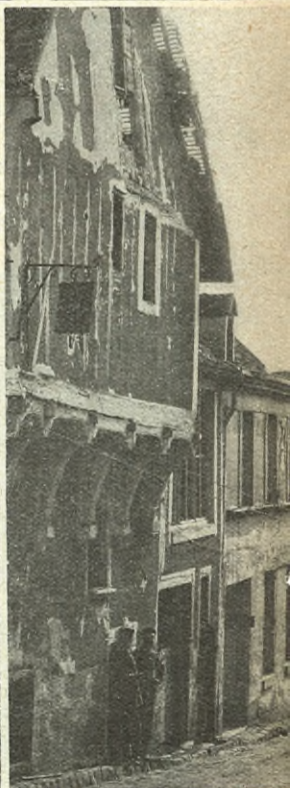

Postverkets speceri- och kolonial-samköpsaffär. — L. M. Ericssons samköpsaffär. — O. Ellqvist foto.

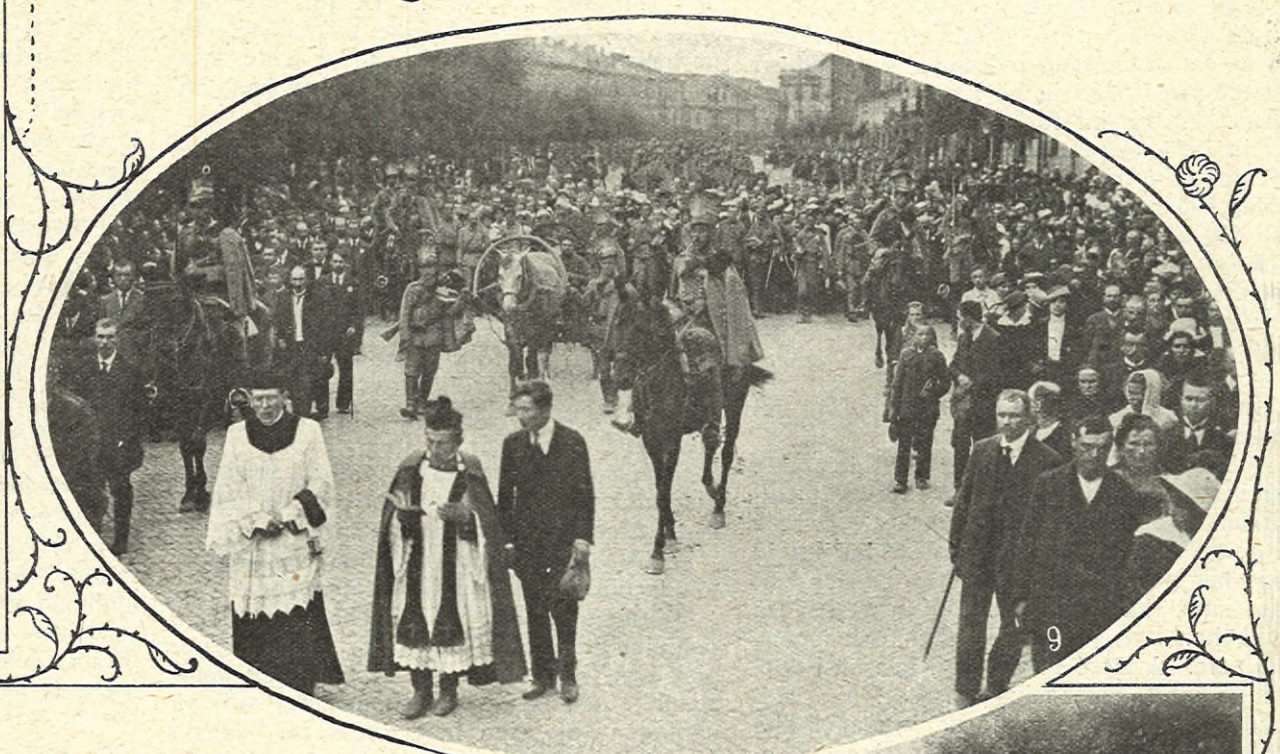
Flär och där

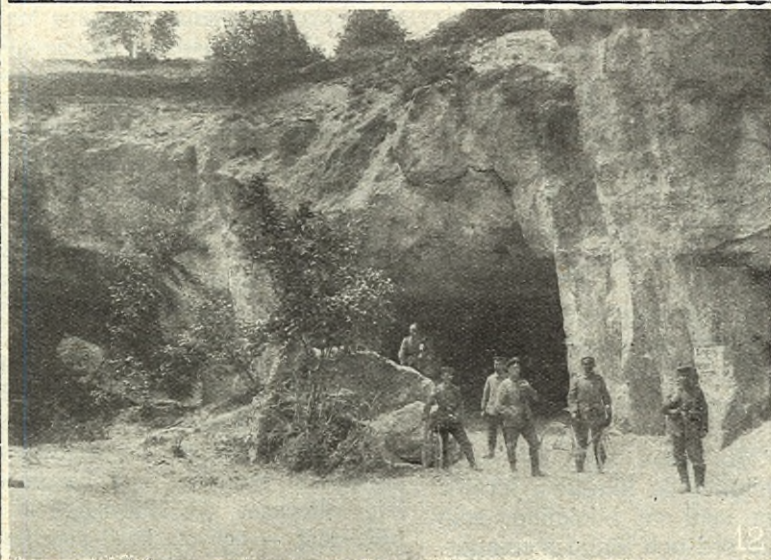
1. Den turkiska stadsdelen i Saloniki. 2. Parkvakt vid slottet Anizy på västfronten. Från den lilla måleriska staden Anizy reser man i fredstid på 40 minuter till Paris. I grannskapet af Anizy ligger i en åldrig park grefve Armonds slott Anizy, i hvilket ett tyskt fältläsarett f. n. är inrättadt och där en mängd i slaget vid Soissons sårade tyska, franska och färgade soldater vårdas. Vakten är utposterad framför slottets portvaktarbyggnad. 3. Det forna serbiska universitetet i Belgrad. 4. En friluftsskola i Polen. Tyska soldater undervisa polska barn. 5. Tyska soldater sysslade med brunnsborrning i norra Frankrike 50 meter bakom fronten. 6. Gatubild från en by i Karpaterna. 7. Ett bondbröllop i Bulgarien. Bruden står i midten af gruppen.

i krigsländerna

8. Vy af en beskjuden gata i Craonne, hvilken stad fransmännen efter en hårdnackad strid måst uppgifva. 9. Begrafning af en i Polen fallen officer, tillhörande den polska legionen, som slutit sig till österrikarne. 10. Den berömda luffkurorten Herkulesbad vid Czernosfloden i Karpaterna. Sårade österrikiska soldater vistas nu där för att återvinna hälsan. 11. Typisk bulgarisk bondgård. 12. En af de stora stengrotterna i Ville i grannskapet af Chiry i norra Frankrike, tjänande soldaterna till bostad. 13. Badscen från norra Frankrike. — 1, 3, 7 11. Leipziger Presse Büro. 2, 9. Presse Photo Syndikat. 4, 6, 10. Berliner Ill. Gesellschaft. 5, 8, 13. F. O. Koch. 12. Gebrüder Hæckel.

(Forts. fr. sid. 719.)

Rundgren sprang upp och spärrade vägen till dörren.

— Do går int', sade han, halft hotande, halft förskräckt.

— Är det något mer? sade Nisse bistert.

— Ja, det är det, att jag är direkt olyckeli', om du inte hjälper mi', "handlingsman" sänkte rösten till en ängslig hväsning, som rätt så liknade gråt. Det är böckerna, sir do, böckerna. Jag har int' fört nå're jag, sir do, och det är fästning på sånt. Och så är det något med en å' växle'ra sir do, det är...

Han föll tungt ned på stolen. Nisse stod och såg på honom, och hans vrede förbyttes plötsligt i en djup sorgsenhet: Nannas far i fängelse — evig skam och vanära — sorg för hela lifvet — kanske hat till honom, som inte velat hjälpa...

— Har ni skrivit falskt?

"Handlingsman" såg förvånad upp vid det ändrade tonfallet.

— Det var hon, som hade mi' till det, sade han ifrigt, i det han åter föll in i förtrolig, fast alljämt litet gråtmild ton. Jag köfte ju bo'n af henne för 'et, vetja, det är int' lätt att få sälje här på landet. Av'n från banken höll hon inne, kärngen, hon hade ju posten om hand, hon som jag, så dansken fick ingenting vete. Å inget har kommit te'n än i dag. Om do bare hjälper mi nu, Nisse...

En hastig glimt i ynglingens ögon gick lika hastigt, som den kommit. Men rösten darade af upphetsning, när han frågade:

— Har ni bevis för det ni säger?

— Jag har mitt ärlige ord, sade Rundgren med ett olyckligt försök att spela höglidlig. Å för resten, fortsatte han brådskande, när han såg, hur Nisse i obetvingligt förakt ryckte på axlarna, så har vi 'na fast i alle fall. Hon har int' fört nå're böcker, hon heller, sir do, här sjönk rösten till en hemlighetsfull hväsning. Där kan vi ta 'na! Do behöfver int' be far din om nå're pengar, Nisse, do kan tvinge henne te' å ge di dem, sätt åt 'na bare!

Nisse stod tyst en stund.

— Jag har sagt er, att jag int' tar en vittnen från det hållet, och det står jag ve', sade han sedan långsamt. Men hvarför har ni int' försökt med henne själf? tillade han skarpt med en hård blick på den andre.

Det kom ett slugt uttryck i "handlingsmans" små förslagna snedögon, när de mötte Nisses.

— Jag har gjort det, do, sade han nästan triumferande. Men hon tror mi' int', nej. Hon tror int', att jag vågar låte det gå så långt, säger hon, för då blir jag ju själf olyckeli'. Hon tror int', förrn det är för sent. Men om do talar me' 'na...

Nisse svarade ingenting.

— God kväller! sade han plötsligt, och innan "handlingsman" visste ordet af, var han utanför dörren.

Han tyckte sig höra Nanna i köket, men han ville inte träffa henne nu. I stormsteg tog han vägen hemåt. Det hade dragit hop till åska, och ett tungt, järngrått moln hängde öfver skogen. Ljungeldarna dröpo som guld eller stodo som flammande svärd i det massiva mörkret, och tordönet brakade, hundrafaldt förstärkt af ekot i raukarna. Han hörde och såg intet, kände knappast af regnet när det störtade löst i ett våldsamt skyfall, följdt af en orkan, som piskade det likt yrsnö. I strandskogen tvärstannade han plötsligt och blef stående alldeles orörlig, som stormtänkande på någonling. Så ryckte han hastigt upp sig och fortsatte.

— Så måste det bli, sade han alldeles högt för sig själf, så måste det bli.

Han påskyndade stegen, tills han formligen sprang framåt. Ännu på farstubron upprepade han mumlande:

— Så måste det bli.

Skomakarn satt vid köksbordet och såg på ovädret, som dragit sig ut öfver hafvet.

— Elden hon är kvar ännu — si, det straler oppi himlen tvärs öfver sjön, sade han på ljudande gottländska, ehuru utböling talade han landsens tungomål. Det är långt till städe, darsom det int' hörs nå'n knall. Ja, nu hålls hon å väter lite' hvar till städe. Alle ska dom ha godt å regnet, tänker hon, bå' rättfärdige å' orättfärdige.

Hustrun, som stod vid spiselstol och rörde i en gryta, det var ju lördagskväll och då färes alltid risgrynsgröt på norderkant, teg trumpet till skomakarns reflexioner. Men skomakarn var i prathumör, och då stod han inte till att hejda.

— Do, Karoline, sade han eftertänksamt, det vore allt något att kunne måle elden.

— Godt vore, om blixten målede te' di', så du slapp måle dine tokskaper mer, fräste "kärngen" ifrån sig.

Nisse hade kommit in utan att bli sedd och utan att hälsa. Han gick rakt fram till fostermodern och såg skarpt på henne.

— Jag vill tale ve' er, sade han i befallande ton, ni gör bäst i att följje me' in i stuga'.

"Kärngen" släppte i häpenheten slevven, och utan att ens komma sig för med en fråga, gick hon före in i salen. Det blef ett långt samtal, och hade inte skomakarn varit så upptagen af sina funderingar på blixstens färg och fason, skulle förhända de vredgade och hårda rösterna, som då och då höjde sig där inifrån, ha kommit honom att höra till, hvad som stod på. Nu blef han nästan störd, när de kommo åter, hann dock se, att "kärngen" var ovanligt blek om näbbet — grönkul, afgjorde han för sig själf.

— Do sir mi' ut att ha sålt smöre' å tappa' pengarna, Karoline, sade han också sött.

— Ti' do! snäste hon till med ett hafullt sidoblång på mannen.

— Jag har fine nyheter att tale om för di', pappa, sade Nisse, han talade högröstadt med nästan munter klang i tonen. Det är så, att hon här har fått smak på sitt gamle yrke igen. Å' nu har jag vä'ft oppe hos handlingsman och ackorderet, å hon får hela subber'ten hans för 12,000 kronor, det är rama vänpriset det för resten. Hon flytter dit i vecka' redan, å' handlingsman han lägger opp i stället å flytter te oss. Det är nämmeli'en så, att jag tänkte mi' te' å' ta ut lysning som i morrn'allaredan, så de' ä' väl så godt, att Nanna flytter hit, hon ock, me' far sin. Nog få vi fyre, han riktigt hamrade på orden, nog få vi fyre rum allti'. När somlie flytter ut flytter sänja' in! fillade han med en menande hufvudrörelse å spiselstol. "Kärngen" hade vändt ryggen till, men det märktes på ryckningen i skuldrorna och på fumligheten med slevven, att hon följde med.

— Jag går opp till Kyrkbys' nu igen å' talar om för handlingsman, att hon "med tacksamhet accepterar anbude'," som det står i lotsverksblankette'ra. För det är ju så, ni?

Inför denna direkta adress kunde "kärngen" inte hålla sig längre:

— Jag vånne fanen to' di', sork! utbrast hon, slängde det hon hade om händer, for ut och slog dörren i lås.

Skomakarn satt en god stund och bara gapade. Till sist steg han upp, gick långsamt hän mot skåpet och tog fram en fruktansvärdt tillfötad literflaska samt ett blommigt glas på fot.

— Do super int' do, Nisse, sade han, men det gör jag. Ve högtideli'a tillfällen, förstår sig! tillfogade han med en blinkning, som sade mer än många ord och långa meningar.

Hvad författarne skriva.

AT MIG REKOMMENDERA EN FÖRTRÄFFLIG bok af en isländsk författare, Gunnar Gunnarson; den har nyss utkommit i svensk öfversättning på Aktiebolaget Ljus' förlag och heter Borgsläkten. I. Ormarr Orlygson. Den danska frun på Hof. — Islands nya litteratur har hastigt blifvit modern i de nordiska länderna. Och det kan förvisso behövas några nya inflöden i vår romandiktning, som de senare åren varit mera bred än djup samt saknat de stora greppen, de starka pulsslagen. Jag vill gärna föreställa mig Borgsläkten högläst under vinteraftnarna på gamla vackra herrgårdar inne i landet. Med sin dramatiska mäktighet och konturskarpa figurteckning är den nämligen som skriven att föredragas högt, den plastiska prosan kommer då bättre till sin rätt. Jag föreställer mig hur åhörarnes intresse växer för hvar och ett af de präktiga kapitlen om den kämpalikhande Orlygson på Borg, höfdingen bland stolta isländska egendomsbesittare, och hans båda söner Ormarr och sera Kettill, den förre en obändig konstnärnatur, men som lifvet omskapar till en den praktiska gärningens man, och den senare en skurk i prästkaffan, hvars brottsliga framfärd är mästertligt tecknad, liksom skildringen af hans hustrus martyrskap i ett från början olyckligt äktenskap visar författarens förmåga att dikteriskt gestalta de fina skiftningarna hos en af sorg och ångest blödande kvinnosjäl. Den isländska sommarens underbara färgprakt och den isländska vinterns hvita hemskhet stå som fond mot dessa släktöden, hvilka i sin frambrytande kraft på godt och ondt likna Geysir, då den sänder sina heta vattenstrålar genom öns ispannar.

Det är icke hvar dag vår litteratur riktas med ett så ursprungligt och konstnärligt diktverk.

Af Anna Wahlenbergs solida talang har höstens inhemska skönlitteratur fått ett nytt tillskott i romanen Den starkaste. Det är åter denna fint och skarpt iaktagna hvardagsvärld med starka själsstrider utkämpade bland små yttre förhållanden, författarinnan presenterar. Man känner så väl igen alltsammans, därför att det är det lif vi dagligen se omkring oss, de människor vi umgås med under de stockholmska hustaken och hvilkas intressen äro ett med våra egna. — Det är för öfrigt det märkliga med Anna Wahlenbergs berättarkonst att den i sin intima och diskreta form kan ge läsaren så starka och förblifvande intryck. Fri från allt, som smakar af effekt eller sensation skrider skildringen fram kapitel efter kapitel, rör sig med små, stilsamma medel, hvarur framgå betydande resultat. Därför är det städse med lugn tillfredsställelse man tar en bok af Anna Wahlenberg i handen. Den lofvar alltid något godt, och löftet infrias utan dagtingan.

Sjernes på Marieholm och Skyttes på Munkeboda äro gamla kära bekanta för de flesta bokläsande damer mellan Norrbotten och Skåne. Nu har deras författarinna Mathilda Malling fullständigt den händelserika släktkrönikan med den unga Madeleine Stjerne, om hvilken den nyutkomna romanen handlar. Madeleine Stjerne växer upp i ett långt gulkaikadt stenhus, beläget i en lummig fruktträdgård i utkanten af Lund, och en strålande majdag gifter hon sig där med den fyrtioårige änkingen Robert v. Seiszing; själfva biskop Johan Henrik Thomander förrättar vigseln. Det är ett mycket vackert bröllop med blommande fruktträd och studentsång. Men så gör författarinnan ett hopp på hela tio år i Madeleines historia, och när läsaren nästa gång träffar henne, befinner hon sig i Villa Eglée i Passy utanför Paris, hos sin svärmor, som ligger sjuk där. Det är år 1870, under det för fransmännen olyckliga kriget mot tyskarne. Mot bakgrunden af detta krig aftecknar sig Madeleines lif i en miljö af främlingar — och om hvad som förtäljes inte är så synnerligen märkligt, äger det i alla fall ett följetonistiskt intresse, allra helst som det uppstår

ett kärleksförhållande mellan Madeleine och en amerikanare mr Harrison. Men så kommer plötsligt Madeleines både af författarinnan och läsaren negligerade man resande från Sverige och dyker upp midt i kärlekssagan, hvars afgörande del utspelas i Ardennerna, för att sätta punkt för denna högst romantiska situation. Liksom man förut vetat litet eller intet om Madeleines äktenskap, undantagandes några antydningar att förhållandet mellan makarna är ganska kyligt, blir man nu också ställd i ovisshet om såväl Madeleines som mr Harrisons vidare öden.

Det hela är af en lätt och flyktig ton med många franska repliker och många behändigt anbragta scener, som underhålla, medan man läser dem, och glömmas i och med att boken lägges åt sidan.

En annan, betydligt mera vägande roman är den finska författarinnan Maila Talvios Helsingfors- skildring *Ninives barn*, i översättning af Holger Nohrström, som också tillhör höstens nyheter. Det är en djärf och kvick målning af det moderna lifvet i den finska hufvudstaden, både dess litterära och dess merkantila kretsar äro behandlade med en osviklig sakkänedom och med en friskhet och ledighet i fabuleringen, som tyda på en konstnärlig skaparförmåga åtskilligt öfver vanligt mått. Hela boken är ett vimmel af gestalter och händelser: familjelif, restaurantlif, sammanträden, fester erotiska scener, gatubilder, naturstämningar — allt bubblar och sjuder i de med en aldrig mattande vitalitet skrifna kapitlen. Förf:n skildrar helt objektivt, men icke förty måttar hon och träffar säkert med sin ironi det depraverade och ihålliga hos Storstadens "ledande" personligheter. Stilen är medryckande och expressiv.

Lif och rörelse saknas heller icke i K. G. Ossianilssons roman *Fattigherrskap*, men här är det enbart rutinen, som nystar upp en serie händelseförlopp, hvaråt läsaren efterhand känner en benägenhet först att gäspa och sedan förarga sig. Denne författare, hvilken både på lyrikens och prosaberättelsens områden åstadkommit betydande alster, brister i *Fattigherrskap* på ett befämligt sätt i smak och talang. Framställningens fart kan icke dölja det flacka och tomma i skildringen.

Man kommer osökt att tänka på 80-talets realistiska böcker, deras oförfärade verklighetston och grädisiga miljö vid läsningen af Gunhild Palmærs berättelse *Levanders och andra nutidsfolk*, hvilket skulle bevisa, att hvarken världen eller författarna blifvit nämnvärdt förändrade sedan Strindbergs och Geijerstams genombrott. Naturligtvis förhåller det sig alls icke så, det vet enhver någorlunda litteraturförtrogen, men de nya och de allra nyaste riktningarna till trots dyker det emellanåt upp en bok, som i påfallande grad både smakar och luktar 80-tal, och dit hör Gunhild Palmærs skildring. Detta vare sagt som en rekommendation, ty boken är ett duktigt och talangfullt arbete. Den bakgårdsvärld, som här avslöjas, vinner hastigt läsarens sympati; det är ingen vare sig sentimental eller brutal fattigdom, som präglar Manda Levanders, hennes barns och inackorderingars lif, utan en nog så jämnstruken tillvaro med bekymmer för det dagliga brödet, slit och knog, gräl och trakasserier, med en eller annan glädjeglöm emellan, och så midt i alltsammans de ungas förälskelse, där Manda Levander med sin rättframma gammaldags syn på fingen griper in och till kontrahenternas häpnad och förargelse bygger ett äktenskap af det fria förhållande, de unga tänkt göra sin kärleksroman till. Manda Levander är för öfrigt präktigt tecknad alltigenom — hon representerar det kloka, praktiska elementet inom arbetarvärlden, det som floskelagitatorernas brandtal icke kunnat fördärfva eller kolla bort. Hon är skildrad utan ett spår af tendens; med sitt varma hjärta under en karg yta och sitt sunda bondförnuft utför hon en patriotisk gärning i det tysta, öfver hvilken hela boken står som ett äreminne. Till detta kommer att författa-

Fröken Signe Kolthoff som Anna i "Borga gård".
Ateljé Jæger foto.

rinnan lyckats lefvandegöra alla sina figurer och att hon äger en frisk och naturlig stil. Särskildt låter hon sina människor tala så äkta i enlighet med deras skaplynnen, att man tycker sig höra deras röster omkring sig. Den boken bör ej få drunkna i den litteraturflod, som nu begynner välla i allt bredare vågor. E. H.-N.

"Om belgierna nu".

"ALLT HVAD JAG ÄLSKAR LIDER", DESSA Vanderveldes ord kunde författarinnan göra till sina, ty så som hon talar i denna lilla bok, som bär på titelbladet Belgiens genomstungna fana, talar man endast om deras smärta, som man älskar.

Anna Lindhagen hör till dem i vårt land, som verksammast i handling bevisat sin brinnande kärleksfulla medkänsla med Belgiens öde.

I kommittén af den 6 november 1914 har hon nedlagt ett drygt arbete, och hon har sin stora del i förtjänsten att insamlingens resultat blef så ståtligt. Men dessutom har hon i skrift arbetat på att föra sina landsmän till besinning "af hvad som händt" i Belgien. Hennes senaste arbete i den vägen är den här omfalade lilla boken, som till ett pris af 1:50 utgifvits på Tidens förlag. Hon skildrar här efter själsfyllt lifvet i det ockuperade Belgien med dess ofaliga lidanden och förödmjukelser, kampen mot nöden och de belgier som föra denna kamp. I en följande afdelning ger hon en skildring från Belgien i holländsk landsflykt och kommer i detta sammanhang fram till det hjälparbete, som hon anser vara det viktigaste: att skaffa hem åt nödlidande belgier. Ät dem, som i landsflykt i Holland förbruka sitt understöd från belgiska staten på dyra hyror, böra bostäder uppföras, som sedan kunna flyttas vid krigets slut in i Belgien, "de sköflade hemmens" land.

Till detta ändamål går öfverskottet vid försäljningen af broschyren. Och får boken den spridning man af hjärtat ville önska den, så kommer den helt säkert att äfven framkalla direkta gåfvor, och författarinnan sålunda nå sitt mål att med hem åt de hemlösa "befästa ett minne i Belgien af Sverige." E. W.

Från scenen och estraden.

"BORGA GÅRD", TOR HEDBERGS NYA skådespel, gjorde lycka på Dramatiska teatern. Och hur kunde stycket egentligen annat än falla publiken i smaken, så svenskt som det är till anda och ton och med så omedelbart lefvande figurer som gamle Glimming, Malcolm, Krona, onkel Hinke och moster Adèle. Andra aktens scen mellan herren till Borga gård och hans unga söner, då de neka att träda i faderns fotspår och ta hand om fädernegodset efter honom — brottningen mellan det gamla, som obönhörligt vill hålla fast vid sed och tradition, och den nya tiden, med dess lust för andra vägar och andra mål — är glänsande som dikkonst, fylld af lif, sanning och värme. Mera gripande kan ej en gammal jorddrofts kärlek till sin gård och sina fegar skildras. Den ytterst ömfåliga kärleksscenen mellan godsherrn och tjänstflickan Anna i tredje akten blef också sann, tack vare de skickligt formade replikerna och det öfverlägsna utförandet. Det är för öfrigt i denna akt skådespelets linje bryter sig och torparen Kronas löst insatta figur fångar det mesta intresset. Men författaren må gärna tillgifvas denna svaghet i styckets byggnad, ty Kronas person är i och för sig ett fynd och hans afdämpade brännvinshumor ett litet mästerverk af människoakttagelse, ett mästerverk, anförtrödt åt geniet bland våra yngre skådespelare, hr Ivan Hedqvist, hvadan resultatet också blifvit det bästa möjliga. Ingen af de öfriga artisterna sviker heller i emsemblen. Det är malm i herr Emil Hillbergs Glimming och svenskt brusande lynne, en tidsstypt tvärvigg och hjärtfemänniska, men först och sist är han den respektingivande husbonden, för hvilken gården står som en okränkbar helgedom. Tjänstflickan Annas kärnfriska och rättfram väsen kom ypperligt till sin rätt i fröken Signe Kolthoffs framställning. Och de roliga och karaktäristiska birollerna, onkeln, Malcolm, moster Adèle etc. utförda af hr Perssonne och Palme samt fröken Åhlander m. fl. fulländade som sagt intrycket. — Vår scenkonst, som tyvärr till nio tiondelar måste växa i främmande mark, får här gå upp i genuint svenska karaktärer och för en sällsynt gång känna sig hemma.

Den danske författaren Palle Rosenkrantz' komedi "Mästerkatten i stöflarne", hvilken å Svenska teatern efterträdt "Primerose", är en munter och älskvärd historia om en ung man, som vill komma sig upp och äfven gör det, tack vare sin illfundighet och rappa tunga. På teaterfjornorna klara sådana unga män alla svårigheter med en framgång, som lifvet sällan visar någon motsvarighet till; men på scenen vill ju folk helst se sådant som verkligheten inte bjuder — en mycket förklarlig önskan för resten... Nå, som sagt, komedien är munter, rollerna flott skrifna och spelet på de flesta händer utmärkt. Herr Ekman i hufvudrollen, den företagsamme unge mannen, förfogar öfver en smidighet och ett humor, som ingen kan motstå, och herr Klinbergs humoristiska kammarherre är en karaktärsskildring af första rang. Fröken Olga Andersson och fru Brunius få denna gång uteslutande briljera med sin fågning — och den skäms inte för sig, som kunnigt är.

Oscarsteatern är nu afton efter afton vallfartsort för det Stockholm, som roar sig. Audrans fina och muntra operett "Lyckoflickan" har blifvit den dragande magneten. — För ett par år sedan fanns vid denna scen en tack subrett vid namn Märta Brogren, som gjorde ganska god lycka. Plötsligt försvann hon och har nu efterträdd af en ny Märta Brogren, visserligen samma fäcka företeelse som den förra, men betydligt mera artist. Hennes pikanteri och sprittande lynne samt vårdade sång i Lyckoflickans uppgift tryggar åt denna operett en lång framtid, därom finns intet tvifvel. Naturligtvis bidrar också i hög grad till framgången herr Ringvalls oemotståndligt roliga furst Lorenzo och herr Niska, hvars herde bestämt är den mest väl-sjungande herde i Italien. Som prins Fritellini debuterade en ung tenorbariton, herr Kinch, hvilken öfverraskade med vacker och skolad stämma samt ett spel, som, ehuru ännu ei frigjort från dilettantism, tyder på dramatisk begåfning. Baletten må heller icke glömmas; den sträfvat tydligt att nå samma nivå som operans, och den är på god väg.

Koncertföreningens solist Elly Ney uppenbarade sig i det stockholmska musiklifvet samtidigt med Teresa Carreño — och bådas pianospel kunna anses likvärdiga. Själisk värme, grandios teknik och behärskning af olika stilarter — däri föllade de med hvarandra. — O. D.-konserterna blefvo en ny bekräftelse på den uppsaliensiska studentsångens höga rang, dess traditionsfasta ställning, ypperliga stämmaterial och pietetsvarma ledning. ARIEL.

SVÄLÖFS

**SNABBKOKANDE
KORN-
FLINGOR**

tillverkas under sträng läkarekontroll utestutande af bästa svenska tvåradiga korn, duga till gröt, vätling, soppor, pudingar, bakverk, tebröd, pannkakor m. m., lämna en välsmakande, näringsrik, lättsmält och fullkomligt ren föda samt finnas att få i hvarje välsorterad specerifhandel.

**Allmänna
Svenska Utsädes A.-B.,
SVÄLÖF**

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND.
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.
FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 7-13 NOV. 1915.
SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; omelett med svampstufning; mjölk; kaffe eller te med hafrekäx. Middag: Sparrispuré med ros'adt bröd; stekt kalfsadel med leyme och salader; äppelsufflé med vispad grädde.
MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; stufvad krabba; kaffe eller te. Middag: Grilljerad buljongskött med potatispuré; enkel äppelkaka.
TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med fruktkompott eller lingonsylt; gratin på jordärtskockor; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Kroppkakor med smält smör och stufvade turska bönor; nyponsoppa med vispad grädde och skorpor.
ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; kalfsylvta med rödbetor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Växtbuljong med

Iduns Hjälpreda för Hemmet

läses under rubrik "Om hudens vård":
"— Bland alla de medel, som rekommenderas för bevarande eller förbättrande af hyn, anses boraxbenzoë såsom det bästa. — Mot finmig och oren hy är bästa medlet en längre tids begagnande af borax benzoëtvål —"

**Gahns
Borax Benzoë tvål**
har sedan gammalt stort förtroende. Pris 50 öre st.

rispastejer; stekt hvitling med brynt smör och potatis.
TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; kokt sill med smör och ägg samt potatis; kaffe eller te. Middag: Pudding af sidfläk och kal med brun skysås; falsk gräddkaka.
FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; halstrad makrill med smält smör och potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Köttfärs med stufvad brüsselkål; mondamin-kräm med saftsås.
LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppstekt köttfärs (rester från fredag) med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Vegetarisk morotpuré med krutong; pirog på lax.

RECEPT:
Sparrispuré (f. 6 pers.). 425 gr. färsk sparris eller 1 burk konserverad sparris (1/4 lit.); 1/2 lit. kokande vatten, 1 tsk. salt, 2 msk. smör (40 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 1 1/2 lit. ljus buljong, hvitpeppar, socker, 3 äggulor, 1 del. tjock grädde, 10 gr. kallt smör.
Äppelsufflé (f. 6 pers.). 1 lit. goda, syrliga äpplen, 5 ägg, 1 hg. strösocker.
Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.).
Beredning: Äpplena sköljas, torkas, läggs i smord stekpanna och stekas i ugnen, tills de äro mjuka, då de passeras genom härstikt. Äggulor och socker röras 20 min., det kalla äppelmoset tillsättes, och de till hårdt skum slagna äggwhitorna nedskäras försiktigt. Massan hålles i smord pajform och gräddas i ordinar ugnsvärme omkr. 1/2 tim. Serveras genast med vispad grädde.
Enkel äppelkaka (f. 6 pers.). 1 lit. lösa, goda äpplen, 50 gr. socker.
Deg: 50 gr. smör, 50 gr. mjöl, 4 del. kokande mjölk, 1 msk. socker (15 gr.), 1/4 tsk. finrifvet citronskal eller 10 sötmandlar, 3 ägg.
Till formen: 1 msk. smält smör (20 gr.), 1 msk. mjöl (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.
Beredning: Äpplena sköljas, torkas, skalas, klyfvas, befrias från kärnhusen och skäras i tunna skivor, hvilka läggs hvarfals med sockret i en spikum och få stå omkr.

Beredning: Användes färsk sparris, skrapas den försiktigt med hvass knif mot knoppen utan att den beröres; endast den yttersta hinnan borttages. Sparrisen sköljes försiktigt i kallt vatten och knopparna med omkr. 4 cm. af stjälken skäres af. Dessa sättas på i det kokande vattnet, tillsatt med saltet samt 1/2 msk. af smöret, och få koka, tills de äro mjuka, då de läggas upp med hälslef i en liten skål och täckas öfver. I samma spad kokas den öfriga sparrisen omkr. 3/4 tim., hvar efter den passeras genom sikt och blandas med spadet. Resten af smöret fräses med mjölet 2 min, purén och den kokande buljongen spädas på, litet i sänder, och soppan får koka under rörning 5 min., hvar efter den afsmakas med kryddorna. Äggulorna och grädden vispas upp i soppskålen, det kalla smöret lägges i och purén tillslås under kraftig vispning. Sist läggs sparrisknopparna i och purén serveras, om så önskas, med stekt bröd. — Användes konserverad sparris, värmes den endast i vattenbad. Knopparna läggs i soppskålen, och af den öfriga sparrisen samt spadet beredes purén på samma sätt som föregående.

Stekt kalfsadel (f. 12 pers.). 4 kg. kalfsadel, 1 1/2 hg. späck, 1 msk. salt (15 gr.), 1/4 tsk. hvitpeppar, 5 msk. smör (1 hg.), 1 lit. buljong.
Beredning: Med sadel förstås de båda sammanhängande kotlettraderna. Sadeln kortklugges och bör hänga ett par dagar, så att köttet blir mörjt. Hinnan borttages försiktigt, och sadeln späckas i tätta rader med fina späckstrimlor, hvilka rullats i en blandning af peppar och salt. Smöret brynes i en långpanna, sadeln lägges i med den späckade sidan upp, sättas in i varm ugn och brynes, under det den flitigt öses öfver med smöret i pannan. Den besörös med resten af kryddorna, spädas med den kokande buljongen och får steka tills den är mör, eller omkr. 1 1/2 tim., hvarunder den öses öfver hvar 10:de min. Blir den för brun, beläggas den med ett smörbestruket papper. Sadeln tages upp, köttet lossas lätt på båda sidor om ryggraden, lägges på ett skärbräde och skäres tvärs öfver i vackra skivor, hvilka sammanläggas på sadeln, så att den ser hel ut. Den lägges upp på varmt serveringsfat och garneras med kokta grönsaker, såsom ärtor, små turska bönor, blomkål, sparris, morötter samt fransk potatis, grönsalad eller persilja. Serveras med afredd säs, tillsatt med tjock grädde, scherry eller mader och litet citronsaft.
Kalfsadel kan äfven späckas med oliver och i öfrigt tillagas på samma sätt som föregående.
Äppelsufflé (f. 6 pers.). 1 lit. goda, syrliga äpplen, 5 ägg, 1 hg. strösocker.
Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.).
Beredning: Äpplena sköljas, torkas, läggs i smord stekpanna och stekas i ugnen, tills de äro mjuka, då de passeras genom härstikt. Äggulor och socker röras 20 min., det kalla äppelmoset tillsättes, och de till hårdt skum slagna äggwhitorna nedskäras försiktigt. Massan hålles i smord pajform och gräddas i ordinar ugnsvärme omkr. 1/2 tim. Serveras genast med vispad grädde.
Enkel äppelkaka (f. 6 pers.). 1 lit. lösa, goda äpplen, 50 gr. socker.
Deg: 50 gr. smör, 50 gr. mjöl, 4 del. kokande mjölk, 1 msk. socker (15 gr.), 1/4 tsk. finrifvet citronskal eller 10 sötmandlar, 3 ägg.
Till formen: 1 msk. smält smör (20 gr.), 1 msk. mjöl (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.
Beredning: Äpplena sköljas, torkas, skalas, klyfvas, befrias från kärnhusen och skäras i tunna skivor, hvilka läggs hvarfals med sockret i en spikum och få stå omkr.

Ingrid

Helena

Ella

Hatt av sammet finnes i svart o. marin.
Kr. 4:50

Färger i lila, brunt, gråbrunt, gråblått, svart, vitmanchester.
Kr. 3:95.

Filt hatt, finnes i brunt, marin, blågrått, svart el. vitt. Monterad med svart imit. lackläder.
Kr. 4:25.

A/B NORDISKA KOMPANIET
DAMHATTAVDELN. I FÖRSTA VÄN.

Alla som själfva vilja måla i hemmen och önska ett utomordentligt vackert och hållbart arbete böra använda emaljfärgen **Chinalack**. Arsenikfri enl. nya giftstads-gan. Erhålles hos alla färg-handlare.
Se till att Ni verkligen får Chinalack och tag ingen annan. Fabrikant: **Dorch, Bäcksin & Co. A.-B.**, Göteborg och Stockholm

Världsberömda.
SINGER Co
SYMASKINS AKTIEBOLAG
Filialet på alla större platser.

Intet besvär med vin, konjak, kaffe, saft eller dylikt vid begagnande af Apoteket Vasens Laxermarmelad, det behagligaste afföringsmedel som existerar. På alla apotek.

Svea Växtmargarin
husmoderns räddning i dyrtiden, förklarar af kunnare vara

lika bra som mejerismör
såväl för bordet som för stekning och bakning,
sparar 40% i hushållet

GÖTEBORG Kungsgatan 15
STOCKHOLM Drottningg. 23
Die Carl Bohlin.

FLYGLAR, PIANON och ORGLAR
Högsta kvalité.
Begär prisKurant! Ombud an-tagas.

A. ÖSTLIND & ALMQUIST
PIANO & ORGELFABRIKER Arvika
KUNGL. HOVLIVERANTÖR

FABRIKSMARKE

FAXIN
Bästa putsmedel för alla metaller.

CLOETTAS GULD-CACAO
i vidstående förpackning säljes öfverallt
1 HEKTO 45 ÖRE

Ett vackert ansikte
kan lätt mista sin fägring genom hudens vanvård. Därför gäller det för hvar och en att skydda och försköna sin hy. Bästa medlet härför är F. Paulis' äkta Liljemjölkrème. Mot hudåkommor såsom rodnader, narighet, torr och sprucken hud finnes intet bättre medel än
F. Paulis Liljemjölkrème.

Zeniths Specialkvaliteter äro
Zeniths "Extra Växt"
— och —
Gräddmargarinet
"Extra märket Zenith"
hvilka kvaliteter öfverträffa allt annat margarin. Begär dessa märken vid köp af margarin.

SIDENHUSET

Stockholm.
Regeringsg. 32.
Detalj & Engros.

Damernas parad.

Är Skandinavien största firma för **Sidenvaror**,
Sammet, Spetsar, Band, Ylle- och Bomullstyger,
Damunderkläder, finare Tricotage, Handskar,
P. D-Korsetter, Damkonfektion, alla slag.
Landets största detalj-Damskrädderi.
Lyxbeställningsafd. 2 fr. upp. Populärafd. 1 fr.
Profver & kostnadsförslag franco.
Priser erkändt lägre än i utlandets Sidenhus.

Lejon Dantar och Strumpor.

PRIMA KVALITE!

BÄSTA UTFÖRANDE!

HVARJE PAR STÄMPLADT
MED OFVANSTÄENDE VARUMÄRKE

FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE
SYBEHÖRS-MANUFAKTUR- & KORTVARUAFFÄRER.

1 tim. Smör och mjöl fräses 2 min., mjölken spådes på, och smeten får koka 5 min., hvarefter sockret och citronskallet eller mandeln tillsätts, och smeten får afvalna. Då tillsätts äggen, ett i sänder, och smeten röres 10 min., hvarefter äppel-skivorna läggs och massan omröres försiktigt. En bleckform eller

stekpanna smörjes med smöret, blandadt med mjölet, och beströms med stötta skorpor. Massan ihålles, och kakan gräddas i god ugnsvärme omkr. 3/4 tim. eller tills den höjt sig och äpplena känns mjuka, hvilket pröfvats med vispkvist. Kakan uppstjälles genast, öfverströms med socker och serveras varm.

Gratin på jordärtskockor (f. 6 pers.). 1 lit. jordärtskockor, 3/4 lit. kokande vatten, 1 tsk. salt (5 gr.), 1 msk. smör (20 gr.), 1 tsk. socker (5 gr.), litet hvitpeppar.

Hvit sås: 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 3 dcl. jordärtskocksspad, 2 dcl. grädde, 1 tsk. salt (5 gr.), 1/2 tsk. socker, 1/4 tsk. hvitpeppar, 1-2 äggulor.

Till fatet: 1/2 msk. smör (10 gr.), 4 msk. rifven ost, 2 msk. fint stötta skorpor, 1 1/2 msk. smält smör (30 gr.).

Beredning: Jordärtskockorna sköljas, borstas väl rena, skrapas och läggs efter hand i ättikblandadt vatten, för att ej mörkna. De sköljas ånyo, påsätts i kokande, saltat vatten och får koka mjuka, vilket prövas med en vispkvist, upphållas i durkslag, få kallna på duk och skäras i skivor. De fräses därefter väl i smöret tillsammans med socker och peppar.

Till såsen fräses smör och mjöl 2 min., spadet och grädden spådas på,

såsen får koka 5 min. Den afsmakas med kryddorna, afredas med den uppvispade äggulan och får sjuda.

Ett eldfast fat, eller helst ett fat af silver, smörjes med smör beströms med ost, begjutes med litet af den hvita såsen och därpå lägges ett hvarf jordärtskockor, litet rifven ost och sås. Så fortsättes, tills det blir två hvarf jordärtskockor och tre hvarf sås. Öfversta hvarivet skall vara sås, som beströms med resten af osten och de stötta skorpor samt begjutes med det smälta smöret. Fatet ställes i en långpanna med groft salt, och anrättningen gratineras i varm ugn omkr. 15 min. Serveras till lunch eller som mellanrätt.

Kroppkakor (f. 6 pers.). 3/4 kg. kokt, pressad potatis, 1 ägg, 2 äggulor, 75 gr. hvetemjöl, salt, 3 tsk. finhackad portug. lök, 4 dcl. fint skurna tärningar af hvetebröd, 75 gr. smör.

Till kokning: 3 lit. vatten, 2 msk. salt (30 gr.).

Till garnering: 3 msk. stötta skorpor, brynta i 1 msk. smör.

Beredning: Potatisen blandas med de uppvispade äggulorna och ägget, mjölet tillsättes, och degen arbetas med salt. Den arbetas helt litet på bakkbordet och utrullas till en aflång bulle, som skäres i bitar; dessa rullas därefter som skorpor. Brödtärningarna och löken brynas tillsammans i smöret. I hvarje kroppkaka göres en fördjupning, som fylles med brödtärningar, hvarefter kakan igentryckes väl. Kroppkakorna få sakta koka med lock omkr. 40 min. Prövas med vispkvist om de äro färdiga. Uppläggas med hålslef på varmt serveringsfat, och på hvarje kroppkaka strös litet af de brynta skorpor. Serveras varma med smält smör och stufvade turska bönor.

Pudding af sidfläsk och kål (f. 6 pers.). 750 gr. magert, rimsaltadt sidfläsk, 1 1/2 lit. vatten, 1 medelstort vitkålshufvud, vatten, salt, till förvällning.

Beredning: Fläsket sköljes, sättes på i kallt vatten och får koka 1/2 tim. Kålshufvudets yttre blad borttagas, de öfriga lossas från stocken och skäras i grofva strimlor. Vatten kokas upp med litet salt, kålen lägges i och får koka 5 min. utan lock, hvarefter den upplägges på sikt, så att vattnet får väl rinna af. Fläsket skäres i skivor, och spadet afsmakas. I en puddingform med lock läggs kålen och fläsket hvarvis, och 1/2 lit. af spadet spådes på. Locket pålägges, och puddingen får koka i vattenbad ofvanpå spisen omkr. 2 tim. Anrättningen serveras med brun skysås.

FRÅGOR

ENHVAR läsare af Idun äger rätt att i denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekvetsen. Dock förbehåller sig redaktionen önskränkt befogenhet att utesluta de frågor, hvilka anses sakna mera allmänt intresse. Hvarje publicerad fråga kommer att besvaras, och utbetalas för det bästa svaret å någon af här nedan införda frågor, som insändas till redaktionen senast 6 dagar efter detta nummers dato, ett pris af 10 kronor.

N:r 196. Vore tacksam om någon af Iduns erfarna och praktiska läsarinor ville ge mig ett godt råd. Jag är förlofvad med en tjänsteman, som har 2,000 kr. i lön och fri bostad på 3 rum och kök (i sydsvensk småstad). Vi ha tänkt bilda hem till våren, om man kan reda sig på denna inkomst utan bekymmer? Är själf hushållskunnig, så jungfru behöves ej. Till boet ha vi sparat ihop 3,000 kr. Undrar om det räcker och hvad som bör köpas

Ovicula-tvålen användes af alla som sätta värde på en fint parfumerad och på samma gång för huden välgörande tvål. Lägg märke till namnet

F. Pauli.

MUSTAD'S VÄXT-MARGARIN

Endast det bästa är godt nog,
Begär o. se till att Ni får MUSTAD'S

"BÄSTA-VÄXT"

till ett enkelt men vackert hem? Köksuppsättning samt en del silver och linne finnas. Hur mycket bör månatligen anslås till de olika lefnadsomkostnaderna?

frågor »B. 26».

N:r 197. Å Föreningen Svensk Hemslöjd i Malmö köpte jag blätt och rödt linnegarn, hvilket garanterades växtfärgadt och tvättäkta, och hvaraf väf-

des dörrdraperier. Trots försiktighet vid tvättning af desamma fälde garnet, särskilt det röda, så att de äro absolut oanvändbara. Frågar nu om någon af Iduns läsarinor kan gifva mig ett råd. Kunnas de möjligen genom kemisk tvätt bli brukbara. Det är så mycket tråkigare som den vackra flätade frans draperierna voro försedda med, också

Sjukvårdselever

mottagas till 1 jan. 1916 vid Moge-
torps Sanatorium, adr. Järle. Närmare upplysn. genom husmodern.

10:de årgången af Julstämning

utgifves i år.

För hvarje år har värdet i såväl konstnärligt som litterärt hänseende ökat, så att man nu godt kan säga att jubileumspraktupplagan är

10 gånger så värdefull

som första upplagan. — Det är Julstämningens för hvarje år stigande värde, som gjort den så populär och lättsåld. Hvem som helst kan utan nämnvärdt besvär förtjäna 100-tals kronor extra till jul, blott genom att låta gratisprövet cirkulera bland vänner och bekanta.

Om ni önskar agentur så uppgif Edert namn och adress till

Åhlén & Åkerlunds Förlag
Afd. Julstämning, Stockholm C.

SKINNBARETTER IMIT. BISAM
KLÄDSAMMA OCH PRAKTISKA

STRÖMS
REGERINGSG. 19-21
STOCKHOLM.

EXTRA PRISBILLIGA
MODELL 1. 7,50 & 11,50
" 2. 14,25 & 15,75
" 3. 10,50 & 12,00

Till landsorten mot postförskott. Ombytte medgifves.

Pensionsförsäkring.

Allmänna Enke- och Pupillkassan i Sverige

meddelar försäkring för pensioner till efterlevande änkor och barn.

Inträde är öppet för hvarje svensk undersåte, som med afseende å hälsotillstånd prövas antaglig och icke uppnått 60 års ålder. Pension kan betingas från 100 till 1,500 kronor. Insats en gång för alla kontant eller delvis genom revers eller och årliga premier.

All vinst tillfaller de försäkrade i form af årlig tillväxt af pensionen under den persons lifstid som betingat pensionen. Pensionstillväxten utgår f. n. med 4,5 procent för år å det betingade pensionsbeloppet.

Prospekt portofritt. Adress: Storkyrkobrinken 11, Stockholm.

Bad är hälsa

och blir det i dubbelt mätto om badrummet är monteradt med våra

Förstklassiga moderna

Badapparater.

Erhållas genom alla entreprenörfirmor.

A.-B. Wilh. Sonesson & Co,
MALMÖ.

Stockholm. — Göteborg. — Köpenhamn.

Vår Trotteurhatt "SUPERBA"

Kr. 3,50.

Chic matrosform.

Kullen af skotsk helyllefoulé.
Brättet, stickad filt i brunt, grått, marin och svart.

Till landsorten mot postförskott.
Varuhuset VOLLMERS-MEETHS, Göteborg

X-Ray
KONSTGJORT DAGSLJUS
medelst vanliga elektriska lampor!

Dagsljuset är den för ögat behagligaste belysningen, därefter kommer X-Ray, långt före hvarje annan belysning. X-Ray är vackraste och angenämaste elektriska belysning för hemmen och kan åstadkommas öfverallt utan nämnvärd ökning i strömkostnad. Om Eder armatur har någon slags skålförm kan den i de flesta fall för ringa kostnad ändras till X-Ray-systemet. Begär vår X-Ray broschyr N:o 3, som sändes gratis.

NORDISKA X-RAY REFLEKTOR A.-B.
Stockholm — Göteborg — Malmö

SYDSVENSKA KREDIT AKTIEBOLAGET,

Drottninggatan 4,

uffärdar resekreditiv, betalbara på de flesta europeiska och utomeuropeiska bankplatser, ombesörjer telegrafremissor till in- och utlandet.

Fondafdelning. Notariatafdelning. Kassafack.

samtidigt blef förstörd. Tacksam för svar till Rådsvill.
N:r 198. Undertecknad skall till Stockholm i januari för att fortsätta språkstudier. Undrar nu, om det ej blir billigare att bo på »Vaksamhet» och äta på någon matlagningsskola än att taga helinackordering? Hur mycket får man betala i månaden vid matlagningsskolor? Hvad råda mig Iduns läsare till?

19-årig »helsingestint». N:r 199. Hur skall man behandla te som luktar af mögel?
Tehandlare.

N:r 200. Till någon välvillig och sakkunnig Iduns läsare tors jag härmed vända mig med bön om några råd för en bildad flicka, som till följd af bristande penningmedel och hälsa icke kunnat studera och aflägga några examina och följaktligen är utan »papper». Hon har innehaft barnfrökenplats, men är denna utkomstökälla inte mycket att bygga på för framtiden. Gafve icke ett vanligt handtverk säkrare lefvebröd? Hennes eget förslag och önskan är bokbinderi. Men är nu icke äfven denna bana öfverfull liksom de flesta andra? Hvarom icke — inbringa en bokbinderirörelse skött af en person så pass mycket, att den ger existensmöjlighet? Hvar utbildar man sig förmånligast till full kompetens och skicklighet i yrket? Hur lång lärotid fordras ungefärligen, och ges efter densamma rättighet uppsätta egen verkstad? Tacksam för ett råd angående denna eller annan själfständig verksamhet vore
A. N.

N:r 201. Vore mycket tacksam för ett vänligt råd. Mitt hår, som förr var rätt stort, har på ett par år fallit af, det mesta på grund af mjäll. Hvarken tvättning eller kaming har hjälpt, utan mjällen har ständigt kommit igen. Undrar om någon försökt något medel som hjälpt mot detsamma? Kanske det vore skäl att resa till Köpenhamn, till någon specialist i hårsjukdomar? Hvem skulle man då vända sig till, och kunde man i så fall själf sköta behandlingen hemma? Tacksam för råd och upplysningar blir
bekymrad ung flicka.

N:r 202. Hvad skall en stackars 35-årig, meddellös lärarinna ta sig till utan plats och hem? Finnes något nervhem, människovänlig familj eller enskild person, som på något sätt vill gifva råd eller hjälp?
Olycklig.

N:r 203. Kan någon upplysa om på hvad sätt man kan tillgodogöra sig oxelbär. — Vore tacksam för anvisningar.
K. L. E.

N:r 204. Till hvem skall man hänvända sig för att få anställning som kassörska på statens järnvägars re-

Nervös, trött, utarbetad och sömnlös

känner sig mången, dels till följd af ett ansträngande lefnadskall, som icke lämnar någon tid öfrigt till frihet och rekreation, och dels till följd af rekönvalescens efter mattande sjukdomar, operationer etc.

Vid sådana tillfällen ha tusentals lyckliga människor uttalat sig därom att de i

SANATOGEN

funnit det styrkemedel, som fullständigt återgivit dem energi, sömn, lefnadslust och arbetskraft. Sanatogen erhöi »Grand Prix» på den internationella läkarekongressen i London 1913 och var det enda preparat, som inom sektionen Näringspreparat erhöi denna utmärkelse, som är den högsta, som kan erhållas. Sanatogen rekommenderas af öfver 21,000 läkare, hvaraf 1000 äro skandinaviska.

Genom hänvändande till

Sanatogens Generalagentur,

Stockholm, Kungsgatan 59, — Riks tel. 121 95, Allm. tel. 63 95, sändas gratis och franko till enhvar som det önskar:

1. Sanatogenprof.
2. Broschyr: »Sanatogen för nerverna».
3. »Sanatogen som styrkemedel vid svaghetstillstånd».

SANATOGEN säljes å alla apotek och i drogaffärer i originalpaket å 50, 100 & 250 gr. till priser från kr. 2: — till kr. 9: 40.

Man bör akta sig för billiga efterapningar, som utgivas för att vara af samma sammansättning och verkningsar som Sanatogen. Något värdefullt surrogat för Sanatogen finnes icke.

staurationsvagnar? Hvilka äro fordringarna till en dylik plats?
Mångårig prenumerant af Idun.

N:r 205. Hur skall man lära sig kämma igen gammalt porslin, ostindiskt, meissen, delft etc.? På museer kan man ju aldrig se fabrikenas olika märken; en del porslin saknar ju också fabriksmärke. Finns någon litteratur i ämnet lämplig för själfstudium undrar
Intresserad.

N:r 206. I köket finns stor spis med värmeelement för badrum. För att ej dagligen nödgas elda upp denna vore önskligt ha äfven en mindre spis. Plats att inmura sådana saknas emellertid. Tror att det finns spis på låga fötter — ej för barn — lämplig att ställa vid sidan af den större. Tacksam om någon af Iduns välvilliga läsare ville lämna upplysning om hvar sådan finnes att köpa.
Lia.

N:r 207. Vore tacksam för några goda recept på s. k. mandelkubb och holländare äfvensom någon sorts småbröd af rågmjöl. Bakstra.

N:r 208. Kan någon af Iduns läsare säga mig, på hvad sätt eller

hur jag skall sälja s. k. »bulgariska surmjölsbaciller»? Jag erhöi i våras några sådana baciller, och dessa hafva fortplantat sig så att jag har många flera än jag själf behöver.
Gammal prenumerant af Idun.

N:r 209. Hvad för olika saker behöfs för uppsättande af en biograf? Hur mycket kostar det på ett ungefär, och hvar får man köpa de olika artiklarna?

N:r 210. Finnes i Stockholm eller någon annan stad i riket 6 veckors kurser i sjuk- och barnavård? Hvilka tider pågå dessa kurser? Hur stor blir omkostnaden för en dylik kurs?
Lärrarinnor

N:r 211. Okunnig husmor frågar hvilka och huru många rätter mat man bör ha vid en middagsbjudning. Användes ännu bordlöpare? Hvilka blommor bör man garnera bordet med för att göra något riktigt stilfullt och huru böra gästerna placeras? Middagen göres ej i och för särskild anledning, endast en s. k. skyldighetsmiddag. Bör hänsyn tagas till en svärmoder, som bor i familjen

och bör hon anses som en af hedersgästerna? Tillräckligt antal herrrar finnes ej för att föra hvar sin dam till bordet; är det då kanske bättre hvar och en väljer sig sin plats?
Lillian.

N:r 212. Kan hjulben botas, och till hvem skall man vända sig?
Lisa V.

N:r 213. Benäget säg huru rönnbär syltas.
Prenumerant.

N:r 214. Följande i pressen gifna uppslag för ett ekonomiskt tillgodogörande af fruktskörden, har jag bl. a. försökt mig på tillverkning af äppelmarmelad, ett försök som f. ö. slagit väl ut så tillvida, att tillverkningen blifvit utmärkt så till smak som utseende. Men hvar skall jag finna afsättning för densamma? Bör den förpackasi prydliga kartonger för att finna köpare och i så fall huru stor kvantitet bör hvarje kartong lämpligast innehålla? Hvem tillverkar för ändamålet lämpliga kartonger?
Intresserad husmoder.

N:r 215. Kan någon råda bildad dam, hvars man är ur stånd att för-

Kompositören Herr Wilh. Peterson-Berger, Stockholm, skriver: »Undertecknad har vid uppreade tillfällen begagnat Sanatogen och funnit det vara ett förträffligt medel att utan några som helst ofördelaktiga följder höja arbets- och tankekraften, nervernas lugn och känslan af hälsa i allmänhet».

Förste regissören vid K. Dramatiska teatern i Stockholm, Herr Gustaf Linden, skriver: »Vid tillfällen af trötthet och depression på grund af ofta för strängt och forceradt arbete har Sanatogen alltid varit min räddande ängel. Någon veckas kur har ofelbart alltid gifvit mig kraft och artetslust tillbaka».

Kom ihåg insamlingen för de nödlidande i Polen!

sörja familjen, hur hon själf skall kunna försörja 3 barn (9, 6, 1 år) och sig själf? Är utan medel så när som på möbler och bohag till 5—6 rum och kök — är kunnig i hushåll, sömnad såväl enklare som finare samt musikalisk med utbildad sångröst, men till följd af barnen förhindrad att söka plats, där de ej kunna få medfölja. Tacksam för råd är
»Pröfvad».

BREFLÄDA

EXPEDITIONENS BREFLÄDA.
»Familjemedlem 1915» har svar.

Vackert hår.

Den berömda VYV-hårkammen är i sanning en triumf öfver allt hvad redkammur heter. Tusentals mödrar och damer prisa VYV-hårkammen, ty den lättet hvarmed kammern återställer det mest svåra hår till sammetslent är förvånansvärd. VYV-hårkammen är så stark och seg att den kan böjas i halfcirkel utan att brytas och återtager strax sin rätta form. VYV-hårkammen erhålles för 85 öre, 2 st. för 1:40, mot postförskott eller förut insändt belopp fraktfritt från

Österlin & Ulriksson, Ystad.

Annonsera i Idun!

Men har han med sig, som han lofvade en flaska MZADIG Divinia, då förlåter jag o!!

Finns det någon som ännu ej pröfvat F. Paulis Ovicula (ägg) tvål? Den rekommenderas af hudspecialister mot dålig hy?

På **Albert Bonniers** förlag ha nyligen utkommit:

Anna Wahlenberg
Den Starkaste.

Roman. 4: 25.

Mathilda Malling
Madeleine Stjerne.

4: 25.

Klicken och ligan.

En Stockholmskildring från 1800-talets sista kvartssekel av **HEDVIG SVEDENBORG.**

Pris 3: 75.

»Ett litet piggt dokument, som skall ha sin gifvna plats i raden av äkta stockholmierna.»
Idun.

»En strålande optimism värmer och lyser här som i Krigarliv. Boken har vid sidan af sin romantiska handling en kulturell, som undertecknad sätter högt.»
V.v.K. i Stockholms-Tidn.

»En fängslande och målande berättartalang.»
Halland.

P. A. Norstedt & Söners Förlag.

55 Kungsgatan Almedahls Försäljnings-Magasin, 55 Kungsgatan

Kontoret 21 66. **GÖTEBORG.** Butiken 11 31.

Rikhaltigt urval af **Linne- och Bomullsartiklar.**

Levererar fullständiga **Linneuppsättningar** för Hotell, Restaurationer, Sjukhus, Badhus, Angbåtar och Privathem samt Brudtystyrslar.

Damast- och Drällduktyger. Lakanslärt. Percaler. Bolstervar. Handdukar. Mattgångar. Mangelduk. Badkaptyg. Hvita o. kulörta Bomullstyger m. m.

Broderier. Spetsar. Färdigsydda damunderkläder, Dag- och nattskjortor, hvita o. kulörta skjortor. m. m.

© PÄRMAR ©

till IDUN kunna erhållas hos hrr bokhandlare eller direkt från IDUNS EXPEDITION, mot likvid i postanvisning, till följ. pris:

Röd pärm, med guldtryck, till »Idun». Kr. 1: 50

Röd eller grön pärm till »Iduns Romanbibl.» , 0: 50

Röd eller grön pärm till »Iduns Hjälpreda» , 0: 50

Husmödrarnas Centralförmedling

Förmedlar köp och försäljningar mellan hem i Landsorten och Stockholm. JAKOBSGATAN 20, STOCKHOLM. Rt. 12334. 10-5 A. T. 2313.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast afskrifter när Ni svarar på annons om ledig plats.

VAN OCH SÄKER BOKFÖRESKA och maskinskrifverska erhåller anställning å landtegendom förenad med industri. Sökanden bör hafva god uppfostran och vara från ett godt hem. Svar med lönepret., foto o. åldersuppgift märkt »Bokföreska», Alfvesta p. r.

KVNNLIG EXPEDIT med praktik i frukt- o. grönsakshandel får plats i diversehandel. Svar med bet., foto, löneanspråk o. ålder m. m. till Iduns exp., märkt »A. B.»

VÄRDINNEPLATS erbjudes bildad dam, af god familj, med glad sätt, musikalisk och komp. att förestå ett gediget ungarshem. Ref., foto och åldersuppgift önskas. Svar till »Tandläkare», Iduns exp., Sthlm.

ENKEL BARNSKÖTERSKA, frisk o. snygg, skicklig, villig deltaga i förekommande göromål erh. plats 1-15 dec. för 7 mån. barn. Svar med betyg, lönepr. till Doktorinnan Thora Krahe, Ornsköldsvik.

PLATS I PRÄSTGÅRD i Småland för bättre, anspråkslös flicka att deltaga i alla inom ett hushåll förekommande göromål utom grofsysslor. Svar jämte foto till »Familjemedlem», Gullaskruf p. r.

RASK, PALITTLIG, BARNKAR FLICKA. från godt föräldrahem, kunnig i enkl. sömnad, van vid inomhus förek. göromål, får god plats den 1 eller 15 nov. i familj med 3 barn 10, 9, 2 år, bosatt i större, lifligt samhälle. Sökande bör vara behjälplig med barnens vård och kläder samt även hjälpa till med städning. Får anses som familjemedlem. Jungfru finnes. Svar med foto och ref. jämte uppgift om löneanspråk sändes under adr. »God hjälp, Dalarna», Iduns exp. f. v. b.

UTI ETT RIKT och elegant enklingshem i härlig trakt af Småland, i hvilket husföreståndarinna och jungfru finnes, sökes en elementarbildad, musikalisk, glad och angenäm sällskapsfröken under 40 år, med behagligt och fint yttre. God lön. Svar med foto till »Angenämt hem», Iduns exp., Stockholm, f. v. b.

Barnsköterska får plats på herrgård att sköta 2-3 barn 1 1/2 o. 6 år. Sykknig har förträde. Svar med rek., foto och löneanspr. till »Palitlig», Rogslösa p. r.

Ameli Fjæstad emottager elever i gobelinväfnad. Arvika, Racksta. Riks 255 B.

Ordentlig, pålitlig flicka erhåller genast plats att med husfruns hjälp sköta alla i ett hem förefallande görom. Svar m. bet., foto, pret. till »Landtgård», Syltaste, Gottland.

Ex. barnsköterskor erhållas för längre eller kortare tid genom **Svenska Sjuksköterskebyrån.** Kungsgatan 21, 1 tr. Tel. 12735.

Handarbetslärarinna. Platsen som handarbetslärarinna vid Västerbottens läns sinnesslöanstalt i Umeå kungöres härmed ledig att tillträdas den 1 jan. 1916. Lön 400 kr. pr år och allt fritt. Tre månaders ömsesidig uppsägning. Fullständiga ansökningshandlingar skola insändas före den 15 nov. till anstaltens föreståndarinna, fröken F. Holmberg, som meddelar närmare upplysningar. Umeå den 11 okt. 1915. Styrelsen.

Värdinna, bildad, med sympatiskt yttre, af bättre familj, sökes att bestyra hemmet för bildad, representativ, medelålders, välutrustad affärsman, ensam person. Svar med foto till »Nu el. Värens», Depeschbyrån, Gust. Ad. torg, Malmö.

Massös, villig att meddela en stunds massage dagligen, erhåller plats i prästgård på landet mot fritt vivre och reseersättn. Sv. t. »Sigrids», Iduns exp.

Söker Ni plats på något af den kvinnliga verksamhetens olika områden?

Kom då ihåg att ett bepröfvadt och af tusentals kvinnliga platssökande med bästa resultat användt förfaringssätt är att sätta in en liten annons i IDUN. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kronor. Beloppet kan insändas i postanvisning, hvar vid texten lämpligen skrives af postanvisningsblanketten.

En bildad anspråkslös flicka,

som önskar vistas på landet och vill åtaga sig läsa högt 2 å 3 tim. dagligen samt såsom medlem af familjen äfven deltaga i ett litet hushålls göromål, bör snarast därom jämte öfversändandet af rek. korresp. med Fröken A. Ekstrand, Orsnäs, Hultrum.

Bildad engelska erhåller plats från början af jan. i familj i landsortsstad att biträda i hushållet och meddela konversationsundervisning i sitt modersmål. Svar med foto och rek. till Fru S. Ericsson, Storgatan 19, Örebro.

Föreståndarinna

för borstbinderiverkstad å sinnessjukhus sökes. Reflekterande skall vara kunnig i enklare borstbinderiarbeten samt äga förmåga att på egen hand leda arbetena, å verkstaden och lämna undervisning åt därstädes arbetande patienter. Närmare meddelanden lämnas af Sysslomannen å Långbro sjukhus, adr. Ålfsjö, hvardagar kl. 12-2 midd.

R. T. 3416. Sthlmst. 1506.

Sjuksköterska.

För N. Mellby församling sökes en examinerad sjuksköterska med bostad Sösdala från den 1 januari 1916. Lön 500 kr. pr år, jämte fri bostad, eldbrand, samt delvis ersättning vid sjukvård. Ansökningar jämte betyg insändas före den 1 dec. till sjuksköterskenämnden, adress Sösdala.

AKTIEBOLAGET M. BENDIX
SVERIGES ÄLDSTA - och största - Specialfirma i BARNKLÄDER
Särskilda afdelningar för **Backfisch-Konfektion & Barnskodon** 18 Regeringsgatan.
Sändningar för ben. urval exp. till ärade kunder samt till i landsorten kända pers. Vid rek. för minst kr. 25.- fraktfritt till rek. närm. järnvägs- eller poststation.
Akt.-Bol. M. BENDIX, 18 Regeringsgat. 5 Sturegat. 90 Drottninggat. STOCKHOLM.

PLATSSÖKANDE
Utbildade barnsköterskor spec. från Sällskapet Barnavård, anskaffas af Stockholms Stads Arbetsförmedling, Regeringsgt. 107. Riks- o. Allm. tel. 4047. Kl. 9 f. m.—4 e. m. (lörd. 9-2). Obs! Särskild avdelning för barnsköterskor! Samarbeta med Sällskapet Barnavård!
UNG FLICKA, något kunnig i hushållsgöromål och sömnad, önskar komma i bättre hem, där tillfälle gifves att få lära väfnad. Vill anses som familjemedlem. Svar snarast under märke »Bättre flickas», Iduns exp.
UNG, ANSPRÅKSLÖS FLICKA önskar plats å herrgård eller finare hem att under skicklig husmoders ledning deltaga i allehanda göromål, helst där jungfru finnes, önskar någon lön. Sv. t. »Familjemedl.», Gryt p. r.
UNG DAM önskar som hjälp och sällskap vistas i godt, trefligt hem eller hos ensam dam. Svar till »A. B. D», Lund p. r.
UNG, BILDAD, BÄTTRE FLICKA från godt hem önskar plats i familj att hjälpa till med förekommande sysslor. Kunnig i finare handarbeten samt räkne- och skrifkunnig. Någon lön önskas. Tacksam för svar till »19 år», Motala p. r.
ENSAMSTÄENDE LÄRARINNA önskar under sin ferie 15 dec.—15 jan. plats i Sthlm i affär, familj el. hos ensam person. Svar till »Julferie 1915», Iduns exp. f. v. b.
UNG LÄRARINNA med elementarbildning önskar plats i familj att undervisa barn i såväl småskolornas som i de högre klassernas kurser. Tacksam för svar till »M—a, pliktrogen», Simrishamn p. r.
UNG LÄRARINNA önskar lämplig sysselsättning (gärna läsning med nybörjare) i trefligt hem under feriemånad 1 dec.—1 febr. Svar emotes tacksamt till »Fack 16», Ullared, Halland.
BILDAD DAM, fullt kunnig i alla hushållsgöromål, söker nu genast plats som husföreståndarinna hos äldre herre eller dam. Svar till »Genast», Iduns exp. f. v. b.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser af alla slag.

En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kronor. För större annonser beräknas ett pris af 25 öre pr mm. därtöfver.

MEDELÅLDERS DAM, fullt kunnig i hushållsgöromål samt sömnad och handarbete, önskar plats i familj eller att sköta hushållet åt ensam person. Svar till »Familjemedlem», Allm. Tidn.-kont., Gust. Ad. torg, Sthlm.

SMÅSKOLLÄRARINNA, frisk o. stark, med lust för husligt arbete, önskar under ferierna (1 dec.—15 febr.) plats att mot fritt vivre få hjälpa till med hvarjehanda i ett hem förek. sysslor. Sv. t. »Arbetslust», Iduns exp.

BÄTTRE FLICKA (landbrukaredotter) som genomgått prakt. skola, önskar plats i godt hem, där jungfru finnes, som husmoders hjälp och sällskap. Svar till »Familjemedlem 27 år», Nordiska Annonsbyrån, Göteborg.

PLATS SOM HUSFÖRESTÅNDARINNA söker gladynt ung, symp. dam, kunnig i allt som förefaller i ett välordnad, fint hem, fin matlagning. Är kunnig i språk och sjukvård. Goda ref. Svar bedes under »B. 1915 R», Iduns exp., Stockholm.

LÄRARINNA önskar under ferierna 1 dec.—15 febr. få komma i bildad, treflig familj som hjälp i hushållet. Är villig deltaga i alla sysslor inom hemmet. Tacksam för svar till »Ensam», Iduns exp.

20-ÅRIG FLICKA af god familj önskar plats i godt, vänligt hem som hjälp med lättare sysslor. Har genomgått Kindergarten. Något kunnig i sömnad och handarbete. Spelar piano. Svar till »Hélène», Tångarp, Asbystrand.

OMKRING 30-ÅRIG enkel, gladynt flicka önskar plats antingen som hjälp och sällskap åt ensam dam eller ock att mot fritt vivre och fri resa få komma i god och vänlig familj för att deltaga i lättare göromål. Har vacker handstil. Svar till »Helena», Uddevalla p. r.

SOM VÅRD i samband med sjukv. el. fostrarinna för barn i hem där husm. sakn., helst i Sthlm, önsk. exam. sköterska plats. Svar till »Röda kors-system», Iduns exp., Sthlm.

30-ÅRIG NORRLÄNSKA, som ofta mångårig tjänst i finare familj äfven genomgått kurs i sjukvård, söker lämplig sysselsätt., event. som hjälp och sällskap till äldre dam. Bästa rek. Sv. t. »Norrländska», Allm. Tidn.-kont., Gust. Ad. torg, Sthlm.

HUSFÖRESTÅNDARINNEPLATS sökes af bildad flicka, komp. att sköta ett hem. Ref. Svar märkt »Plikt-trogen husföreståndarinna» under adr. S. Gumaelii Annonsbyrå, Sthlm, f. v. b.

KAMMARJUNGFURUPLATS sökes af 22-årig flicka, kunnig i sömnad, servering m. m. Pina rek. Svar till »Alva», Skogstorp p. r.

Lärlarinna önskar under julferierna plats i familj (helst prestfamilj) i mellersta Sverige för att lära matlagning. Svar märkt »Grönäs», Möckhult p. r. emotes tacksamt.

Ung, elementarbildad flicka, med goda rek., hushållskunnig, van vid skrifgöromål och van lektriks, önskar plats hos äldre herre eller dam. Svar till »Goda referenser», Iduns exp.

Bättre flicka (23 år) önskar plats att sköta konvalescent eller som hjälp åt äldre dam. Vana vid sjukvård, äfven barnavård. Goda rek. Svar till »L. H.», Vestkustens annonskont., Varberg.

En ordentlig flicka önskar plats i god familj att hjälpa till med inomhus förekommande göromål. Lön önskas. Svar till »Eleonora», Svedala p. r.

INACKORDERINGAR. HÄRLIG VINTERBOSTAD med inackordering vid Berghamns ångbåtsbrygga, Hesselby villastad, erbjudes några herrar och damer. Utmärkta sjö- och järnvägskommunikationer på Stockholm; vinterbonadt stenhus med badrum och nutida bekvämligheter; komfortabla rum med vidsträckt utsikt åt Mälaren; egen ingång till hvarje rum; trädgård och park omgifver villan; stor strandrätt; godt bord; söndagsgäster mottagas. Vidare genom Fröken STINA JOHANSSON, Ekudden, Hesselby villastad. Allm. Telefon: Hesselby 118.

SYSTER ELSAS FÖRLOSSNINGSCHEM erbjuder erkänt god omvårdnad under kortare eller längre tid. Förlossningstaxa 50 kr. Inackorderingspris 2:50 pr dag.

SYSTER ELSAS SPÅDBARNSCHEM emottager späda eller klena barn för sakkunnig rationell omvårdnad. Pris 1:17 pr dag, inklusive fria kläder och fri läkarevård. Förfrågningar emottagas och besvaras under säker sekretess och adresseras till postfack 20 Örebro.

EN BILDAD, ALDRE FLICKA önskar billig inackordering i god familj, helst större prästhus, ej för långt från Göteborg. Svar till »S», Heberg p. r.

SVÄRDSJÖ HVILOHEM erbjuder hvila och hemtrefnad i lugn, vacker trakt af Dalarna. Närmare meddelar fröken Lydia Johnson, Svärdsjö. Riks 29.

VISKAFORS GALOSCHER
ELEGANTAST STARKAST LÄTTAST

VISKAFORS JÄMTESS-LYX-BOTTINER

FÖR DEM SOM ÖNSKA LUGN och hvila, kan god, enkel inackordering erhållas i Västergötland för längre eller kortare tid. Naturskön trakt, nära stad. Svar till »O. G.», Iduns exp.

VID HÄGERSTADS LÄRARINNE- o. hvilohem mottages inack. på längre eller kortare tid. Pris pr mån. 65 o. 75 kr. Hjälpensionärer mottagas. Äfven. Rikstel. Postadr. Solivesta.

I LIFLIG TRAKT vid bruk e. d. önskas inackordering några veckor på nyåret i fin och treflig familj, där stort umgänge finnes och tillfälle gifves att göra trefliga bekantskaper. Svar till »Ung bildad dam», Landskrona p. r.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hvilohem, beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Inackorderingspris kr. 3:50 pr dag, 75 å 85 kr. för mån. Adr. Högåsen, Arvika.

Furudals pensionat gammal bruksherrgård i v:a Dalarna. Skogrik, hög trakt (230 m. ö. h.) vid Ore älf. Jakt och fiske. Rek. ss. utmärkt rekreationsort. Uppl.: Sv. Tur-För. eller Fru G. Wuttke, Furudal. Rt. 2c.

Pension o. hushållsskola för unga flickor i frisk, vacker trakt nära Köpenhamn. Undervisning i tyska och engelska. Språken talas i och utanför timmarna. Omsoförfull vård. Pris 90 kr. i månaden. Prospekt från fru Stamer, Skovvej, Gentofte St.

Babylådan inneh. fullständig utlysrel af 2 omgångar för späda barn, välstydt och af bästa kvalitet, pris 10 o. 15 kr. pr låda beroende på monterings. Sändes mot efterkr. A. C. Cronquist & Son, MALMO Rikstel. 815.

Damskrifbord med 2 lådor o. uppsats, svängda ben; ytterst välgjordt, så att händig person själf kan måla det i önskad färg. Mot efterkr., omåladt kr. 22,50. Blombord kr. 10.—. Foto på begäran. D. HJ. TENGROTH, Forshem.

Ärade damer! Det så mycket efterfrågade franska hudförsköningsmedlet »LA MASCOTTE», som utrikes, på grund af sina framstående egenskaper, rönt så stort erkännande, finnes nu åter på lager.

»LA MASCOTTE» är ett kosmetiskt hudpreparat med framstående egenskaper. Det förlämnar åt ansikten — äfven sådana med mycket dålig hud — en teint af stor färgning. Redan efter 2 å 3 behandlingar inträder en märkbar förändring och förträffliga resultat uppnås. Bästa beviset för att »LA MASCOTTE» håller hvad det lofar, blir det omdöme Eder omgifning kommer att afgifva beträffande Edert utseende. »LA MASCOTTE» är fullkomligt oskadligt samt ytterst upprickande och angenämt att använda. För att erhålla äkta »LA MASCOTTE» torde eftertes, att hvarje flaska är försedd med inregistrerad handelsmärke (Tre gratier).

Pris kr. 4:35. Till salu i alla finare parfymaffärer och damfrisørsalonger, samt direkt från

Hufvudnederlaget »La Mascotte» Hälsingborg I.

IDUNS KOKBOK

Öfver 1000 prakt. pröfvade recept. Bör ej saknas i något hem. Till salu i alla boklädor. Pris inb. Kr. 5:50 portofritt från Iduns Exp., Stockholm.

UPPL.: 30,000 EX.

Doktor Bjerkes Ögonklinik
LINKÖPING.

Gymnastikdirektörsexamen
afsläggdes efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.
Prospekt gen. **kapt. J. Thulin, LUND.**

Doktor A. Kjellbergs
kurs i massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt! Stockholm.
Mästernammsgatan 70.

Med. Dr. E. Kleens

(ett-åriga) kurs i Massage och Sjukgymnastik (för damer) börjar den 1 okt. kl. 10 f. m. Nr 37 Mästernammsgatan, 2 tr. upp. Prospekt begäres städes under adress **Engelbrektsgratan 43 B, II.**

Kurs i Massage och Sjukgymnastik
STOCKHOLMS
MASSAGE- & GYMNASIUM-
INSTITUT
Biblioteksgatan 28
Begär prospekt.

Mélanogéne,

Diogenare — färgar hår, skägg och ögonbryn — håller färgen i månader. Pris kr. 5.— + porto. Försändes disk. **Franska Parfymmagasinet, Hoflev., 21 Drottninggatan 21, Sthlm.**

OATINE,
denna kraftiga, söv-
hvita naturprodukt,
framställd af ren
hafre, uppriskar hu-
den och åstadkom-
mer i förening med
solens värme den så
eftertraktade klara,
friska engelska teinten. Akta **Oatine-Creme** i vit burk med **grönt lock**: pris 1.50, 4-dubbel inneh. 3.—. **Oatine-Snow**: 1.50 Finnes öfverallt samt hos A. W. Nording, Biblioteksg. 11, Birgerjarlsgrat. 16 o. Drottninggatan 63, Stockholm.

Mot grått hår!
Härmed meddelas att det utmärkta och så mycket efterfrågade hårvatt-
net mot grått hår, som förhindrar
hårfall och fullständigt
borttager mjäll, och som i
öfver 40 års tid förts i Fanny Gelin's
Parfymmagasin, Malmörsgatan 5,
Sthlm, numera fås under adr. Firma
Fanny Gelin, Norrviken. Rikstelt.
Norrviken 14. Pris 5:50 fraktfritt.

Afmagringstval,
— absolut verkande — oskadlig. —
Pris kr. 4.50 + porto. Försändes disk.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör,
21 Drottninggatan 21.

Röda o. ömkylda

händer och fötter, äfven flerårig
frost behandlas endast med **Gull**,
erkändt öfverträffadt. Hos **Wilh.
Becker, Sthlm**, samt hvarje parfym-
aff. i Sthlm o. landsort. à 1 kr. fl.

Husqvarna
SYMASKINER
—svenskt fabrikat—
äro en öfverdrig hjälp
i hvarje svenskt hem.
Betala sig själva
på kort tid.
Obs! Förmån-
liga betal-
vilkor.

LAGLIGEN SKYDDADE
Skin Food
FÖR VIKNAD
Skin Food

Damer! Vårda Eder hud!
Genom att hvarjeafton massera händer och ansikte med **Skin-Food** erhåller Ni en frisk och ungdomlig hy. Finnes hos samtliga parfym- och drogaffärer.

"En annons är en fusenhöfdad försäljare — fusenfallt viktigt är det därför att den säger hvad den bör säga, hvarken mer eller mindre."
Införda kostnadsförslag från Tidning.

CHESEBROUGH'S
Vaseline
Inregistr. Varumärke

»Den bästa vän, du någonsin kan få»

Med detta preparat kan man lindra och bota många krämpor. En liten burk **Chesebroughs Vaseline** kostar endast 25 öre och befriar dig från skroflig hud, smärre sår och brännskador, och om du låter en liten smula smälta i munnen, lindrar det hosta, heshet och inflammation i halsen. Profask à 10 öre erhålles öfverallt.

Det är fullkomligt utan smak.
Hvarje apotekare, såväl som större kemikalie- och parfymaffärer hafva det till salu, men se noga efter, att fabrikanternas namn **Chesebrough Mfg. Co. New York, U. S. A.** återfinnes på hvarje förpackning.

Filial i London, 42 Holborn Viaduct
Var försiktig med efter-
apningar. De skada i stället
för att hjälpa dig.

CHESEBROUGH'S
VASELINE

Det bästa för barnens hud.

Utmärkta organ
för
annonsering i landsorten
äro följande tidningar:

Arvika: Arvika Tidning.	Malmö: Skånska Aftonbladet.
Avesta: Avesta-Posten.	Mora: Mora Tidning.
Borlänge: Borlänge Tidning.	Norrköping: Östergötlands Dagblad.
Borås: Borås Tidning.	Nyköping: Södermanlands Nyheter.
Eksjö: Eksjö-Tidningen.	Nässjö: Nässjö-Tidningen.
Engelholm: Engelholms Tidning.	Oskarshamn: Oskarshamns Tidningen.
Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.	Piteå: Norrbottens Allehanda.
Eslöf: Skåningen Eslöfs Tidning.	Skellefteå: Skelleftebladet.
Falkenberg: Falkenbergs-Posten.	Sköfde: Skaraborgs Läns Annonblad.
Falun: Falu-Kuriren.	Sollefteå: Sollefteå-Bladet.
Gefle: Gefle-Posten.	Sundsvall: Sundsvalls-Posten.
Halmstad: Hallandsposten.	Söderhamn: Helsingen.
Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.	Södertälje: Södertälje Tidning.
Hudiksvall: Hudiksvallsposten.	Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.
Hälsingborg: Helsingborgs Dagblad	Uddevalla: Bohusläningen.
Härnösand: Härnösands-Posten.	Umeå: Västerbottens-Kuriren.
Höganäs: Höganäs Tidning.	Uppsala: Tidningen Upsala.
Hörby: Mellersta Skåne.	Visby: Gotlänningen.
Jönköping: Smålands Allehanda.	Vänersborg: Elfsås Läns Annonblad.
Kalmar: Barometern.	Västervik: Västerviks Veckoblad.
Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.	Västerås: Westmanlands Allehanda.
Karlstad: Karlstads-Tidningen.	Växjö: Smålandsposten.
Kristinehamn: Ansgariposten.	Ystad: Södra Skåne.
Laholm: Sydhalland.	Örebro: Örebro Dagblad.
Landskrona: Landskrona-Posten.	Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.
Linköping: Östgöta Correspondenten.	Östersund: Jämtlands Tidning.
Luleå: Norrbottens-Kuriren.	Östhammar: Östhammars Tidning.

VÅRDA HÅRET
om det är sjukt eller friskt, och använd
ZIWERTZ' EXTRAIT VEGETAL.
Bästa hårkonserveringsmedel. Finnes till salu hos frisörer och i parfymaffärer samt hos
Kungl. Hofleverantör
ZIWERTZ EFTR., GÖTEBORG.
Återförsäljare rabatt.

NYA
WERMLANDS-TIDNINGEN
Grundl. 1850 Karlstad Grundl. 1850
är Vermlands största och äldsta tidning.

Ärade damer!
I kvalet och valet efter en originell present — julkapp — till Eder man eller fästman, tillskrif ögonblickligen »Billigt konstverk», Insjön p. r. och Ni erhåller omgående mot svarsporto en utförlig beskrifning jämte prisuppgift. Obs! Nytt för Sverige.

Florodol-Tvålen
dagligen använd,
försöknar och föryngrar.
Säljes öfverallt
à 60 öre

**MUSIK-
INSTRUMENT**

Endast prima och väl justerade: Gitarrer, mandoliner, gitarrmandoliner, gitarrlutor, violiner, violonceller, cittror, konserter, dragspel, flöjter, klarinetter, mässingsinstrument, sextetter af förstklassig böhmisk tillverkning, svensk modell, till 325 och 450 kr. sextett pr extra kontant, trummor, fodral, strängar och öfriga tillbehör. Triumphoner (talapparater) och ljudskivor med frälsningsarméstycken. Orglar och pianon från främsta fabriker. Hög rabatt vid extra kontant köp af orglar och pianon.

Frälsningsarméns berömda TEER och KAKAO
Frälsningsarméns utmärkta tekniska fabriker
DENTOL, förstklassigt antieptiskt munvatten och dito tandpasta.
ARMÉ-TVÅL, antieptisk toalettval.
VIOLA IDEAL, finaste toalettval.
SKOKRÄM, terpentinfri
PUTSPULVER och
PUTSKRÄM. Bästa rengöringsmedel för metaller.
Erhållas vid eller genom hvarje Frälsningsarmémå, hos många hrr handlande eller direkt från Frälsningsarméns Handelsdepartement, Östermalmsgatan 24 o. 26, Stockholm 5. Telefoner Riks 8581 Allm. 6372
Filial: S. Allégat. 9, Göteborg. Rikst. 7376.
Rikt illustrerad varukatalog, innehållande fullständiga varu- o. prisuppgifter, sändes på begäran gratis och franko.

EUCALYPTUS OLJA

äkta endast med vidstående märke en Papegoja erkännes och rekommenderas af de förnämsta vetenskapliga auktoriteter som ett utmärkt yttre medel mot
Reumatism, Gikt, Kyskadorn, Astma, Bronchitis, Kikhosta, Influensa, Leverlidande
m. fl. smärtsamma åkommor, där ett stimulerande medel erfordras. Dess verkan är alltid snabb och säker och den förtärlig aldrig att lindra smärtorna.
Obs.! Vid svåra fall af kronisk reumatism har denna olja visat sig vara till öfverdrig nytta.
Erhålles i flaska à 1:50 med fullständig bruksanvisning hos alla färghandlare samt från importören
CHARLES WEYDE'S DRUGAFFÄR, NORRKÖPING.

Turkiska badet,
i Malmörsgatens badet är öppet hvarje torsdag för damer. Yppersta medel för bibehållandet af smärt figur och fin hy. Badet är angenämast, om man är flera i sällskap. Pris kr. 1:50.

JACOBSONS AFFÄR
HANDARBETEN, TAPISSERI M. M.
24 B GREVTUREG. VID TATTERSALL.

Tvätt!
Tvättning och mangling af privat kläder utföres på ett i allo förstklassigt sätt i **Mölarbadets Tvätt- & Strykinrättning** till ett pris af **33 öre** pr kg. för tvättposte öfverstigande 10 kg. Afgiftsfri af räkning och hemsändning.
Allm. 93 44. Riks 38 15

Så ser den ut, den **Finaste**

50 öres toalettvalen
M. ZADIGS BALSAMISKA
neutrala
LANOLIN-CRÈME-TVÅL
öfverfettad

För huden den bästa

Affärsintresserad
yngre eller medelålders
dam,

gärna sjuksköterska, gymnast, barnmorska, ex. barnsköterska eller annan för sjukvårdsbranschen intresserad, erbjudes välfärdig befattning eller event. delägarskap i löpande affärsbyrå med stora utvecklingsmöjligheter. Reflekterande bör hafva ett representativt, ståtligt o. friskt utseende samt ett sympatiskt sätt i förening med god intelligens samt energisk vilja att under god ledning lära sig själfständigt sköta löpande göromål ävensom hafva god, uppriktig vilja att skapa sig en oberoende existens samt god social ställning. Annonseren är en snäll, erfaren och socialt intresserad, ekonomiskt oberoende f. d. tjänsteman o. godsägare, som af intresse för sitt företag önskar utvidga detsamma inom större område och därför söker lämplig, intresserad o. sympatisk dam såsom biträde eller kompanjon. För delägarskap erfordras 10,000 kr. Obs! Giftaslystna damer eller de som afse tillfällig anställning afdräas att besvara denna annons. Svar med foto o. nödiga upplysningar från verkligt intresserad dam emottages tacksamt under största diskretion under signatur »Min väninna o. kompanjonideal», Svenska Telegrambyrå, Sthlm, f. v. b.

BRUNKEBERGS TEATERN
Alltid veckans bästa nyheter!
Eldun utgifves denna vecka i A och B.